

Sévay Imréc
[Signature]

A

KEGYES-TANÍTÓREND

KECSKEMÉTI FŐGYMNASIUMÁNAK

ÉRTESÍTŐJE

az 1891/92-iki tanévről.

~~~~~
KÖZLI
PERGER JÓZSEF
IGAZGATÓ.

KECSKEMÉTEN.
NYOMATOTT TÓTH LÁSZLÓNÁL.
1892.

A

KEGYES-TANÍTÓREND

KECSKEMÉTI FŐGYMNASIUMÁNAK

ÉRTESÍTŐJE

az 1891/92-iki tanévről.

KÖZLI

PERGER JÓZSEF

IGAZGATÓ.

KECSKEMÉTEN.
NYOMATOTT TÓTH LÁSZLÓNÁL.
1892.

TARTALOM.

- I. A tragikum Arany János költészetében.
  - II. Tanári kar.
  - III. Előadott tananyag; tankönyvek.
    - 1) Rendes, kötelező tantárgyak.
    - 2) Rendkívüli, nem kötelező tantárgyak.
    - 3) A jövő évre előirányzott tananyag és tankönyvek.
  - IV. Kidolgozott írásbeli feladványok.
    - 1) Magyar nyelven.
    - 2) Érettségi feladványok.
  - V. Adatok az intézet történetéhez.
    - 1) Az intézet beléletéhez.
    - 2) Az intézet külső viszonyaihoz.
    - 3) Az intézet jóltevői.
    - 4) Könyvtárak.
    - 5) Szeptárak.
    - 6) Önképzőkör.
    - 7) Gyorsírókör.
    - 8) Segélyző egyesület.
    - 9) Az intézetnél rendszeresített pályázatokról.
  - VI. A tanulók érdemsorozata.
  - VII. Statisztikai kimutatások.
    - 1) A tanulókról általában.
  - VIII. Értesítés a jövő tanévről.
-

A tragikum Arany János költészetében.

A tragikum lényege valamely erős szenvedély által megrohant egyének harcza a társadalmi vagy erkölcsi, jogos elvek képviselői ellen, a mely harczban a szenvedélytől űzött egyén elbukik. A tragikum létrehozásának első kelléke e szerint a szenvedély terén való kiválóság, a mely kiegyenlíthetetlen összeütközést hoz létre s ennek hullámai visszacsapva, magát a szenvedélyes embert temetik el. Kiválóság nélkül tragikus egyént képzelni sem lehet; mert épen a közönséges mértéken való túlemelkedés irányítja rá a közfigyelmet, ez idézi föl ellenfelei akadályozó működését, s mert a tragikus egyén kiválósága érzetében kitűzött céljából semmit sem enged, lehetetlenné teszi maga számára az élet megszokott körülményei közt való létezést, el kell pusztulnia. Köznapi embereknek, közönséges célok eléréseért, törvénytelen eszközökkel vívott harcza s pusztulása soha sem tragikus, mert ezek tudva követik el a törvényszegést; ellenben a szenvedély uralma alatt küzdő egyén saját téves célját, rosszul választott eszközeit jogosaknak, helyeseknek s mindenkitől elfogadandóknak tartja s épen ebben áll tragikus tévedése. Hogy hasonlattal éljek, a tragikus hős a jogosság hüvelyéből az épen beleillő kardpengét kihúzza s helyébe a sajátját akarja beerőszakolni; de mivel az túlnagyságánál fogva bele nem fér, erőlködése közben félrecsúszik s magát az erőszakoskodót sebzi halálra.

A második fontos szempont a tényleges harcz, mely a tragikus hősré nézve mindig kiegyenlíthetetlen. E harcz nélkül a kiváló szenvedély ellenhatást nem idézhet fel, nem lázíthatja maga ellen a megszokott jogrend védőit, szóval, a tragikus hihát el nem követheti. Már pedig a hol hiba, ballépés nincs, ott a büntetés alkalmazásának sincsen helye. Épen ezért követeljük meg a tragikus hőstől, hogy egész erőszakossággal lépjen ki célja elérése érdekében a harctérre, hogy megbámulhassák kiválóságát, megismerhessék félelmet keltő eszméit, ellenök védekezhessenek s hibáját megtorolhassák. A lázongó szenvedélynek dörgödelmes szavakba öltöztetése, csupán gyermekeket rettegtető fenyegetés s mellette lomha tétlenség: megfosztják az egyént a tragikus hőssé válhatás kellékétől.

A harmadik figyelemre méltó körülmény a harc alapját képező végzetes ballépésnek erkölcsi tulajdonsága; e szerint nem csupán testi erővel kell résztvennie a küzdelemben, hanem egész szellemi és erkölcsi életének kifejtésével. A nyers erőnek harcba vivése szellemi fölények irányítása nélkül, géppé teszi az embert. melynek munkabírását és munkája óriási eredményeit megbámuljuk ugyan, de tönkrajuttával iránta szánó részvétet nem érezzünk, mert nincs meg benne a szellemi tartalom, mely azt fölébresztené.

Mind a mellett azonban, hogy a vétségben az erkölcsi vonatkozást megkivánjuk, nem következik, hogy annak csak az erkölcsi törvény ellen elkövetettnek kell lenni; elég, ha abban az ember kiváló erkölcsi, szellemi és anyagi erőinek fölhasználásával részt vesz, egyébként tévedhet állami és társadalmi törvények terén is.

Eddig azt a tragikumot ismertük meg, mely a szenvedély által meghorhant ember túlkapása s ezt követő bukása idéz elő; e mellett találunk, főleg a görög tragédiákban a helyzetek kényszerítő hatása alatt szülemelő tragikumot is. Ezekben két, egyaránt jogosult elv áll a hős előtt s a kettő közé állítva egyiknek teljesítését kell elvállalni. Bármelyiket választja is, megsértvén a másikat, buknia kell. Tagadhatatlan azonban, hogy megsemmisülését pusztán a választás körül való tévedésnek tulajdonítani nem lehet; mert ha jól megnézzük az e fajta hősök tragikumát, rájövünk, hogy itt is a szenvedély uralma alatt állva foglal el merev álláspontot az egyik elv mellett a másikkal szemben a helyett, hogy a kettőt kiegyeztetni iparkodnék. A hős hibája itt is abban áll, hogy kizárólagosságra törekszik, mert szenvedélye alapján csak az egyik elvet tartja helyesnek, magára és másra nézve követendőnek.

A negyedik pont, melyet tisztába kell hoznunk, a hősnek a harcban való elbukása. E kérdésben a tragikum természetét vizsgáló aesthetikusok nem egyeznek meg. Egyik rész a testi halált tartja a bukás valódi ismerető jelének, a másik megelégszik az erkölcsi vagy szellemi megsemmisülés bekövetkeztével is. Szász Károly és Rákosi Jenő a testi halál által való bűnhődést veszik valódi és teljes tragikumnak s pedig az első azért, mert kiegyenlíthetetlen érdekösszeütközés származik, mely a hős teljes megsemmisülését követeli; a második ama szempontból ragaszkodik hozzá, mert a halál általános emberi tragikumot képez, a melyhez hasonlónak kell lenni az egyes ember bűnhődésének is. Velök szemben Gyulai Pál, Greguss Ágost és Beöthy Zsolt azt az álláspontot védelmézik, hogy a halál nem szükségképen vett következménye a hibás lépésnek, elég, ha oly lelki és erkölcsi rázkódáson megy keresztül, mely által előbb csodálatot keltő

kiválósága tönkrejut. Mi e tekintetben az utóbb említett nézethez csatlakozunk, mert azt számos műremek vizsgálata igazolja.

A tragikum hatása gyanánt a félelmet és szánalmat említik Aristoteles nyomán, mivel e két érzelem a kedélyre tisztítólag hat. De miért épen e két érzelmet kelti fel s miért nem más fajtát kedélyéletünk számtalan nyilvánulatának? A megfejtés abban áll, hogy a kiváló tulajdonságú egyénben kiválóságai annyira fokozódnak, hogy a legerősebb élethatalmakat támasztja fel maga ellen; de mivel személye és törekvései iránt rokonszenvet érzünk, féltjük őt a hatalmas ellenfél támadásától és megsemmisítő hatásától. E félelem annál érthetőbb, mert mintegy azonosítjuk magunkat a hőssel, összejárjuk vele mindazon magas vidékeket, hol az ő eszméi és szenvedélyei csaponganak s vele együtt, úgyszólván, minmagunkat is féltjük a hirtelen előbukkanó ellenfél veszélyes hatásától. A félelem forrása tehát egy részről a rokonszenvünktől kísért hősnek, más részről saját személyünknek féltése. A szánalom a rokonszenvből következik. A ki bírja érdeklődésünket, a kivel együtt érzünk és gondolkozunk, annak elvesztése fölött sajnálkozást, szánalmat mutatunk. De a forrás itt is kettős; szánjuk azért is, mivel ő értünk is, kik eszméit, céljait helyeseljük, a romlás martalékává lesz. A mások sorsáért való aggodás s a mostoha sors csapásai alatt való megsemmisülés okozta szánalom pedig a kedély nemes érzelmi köréhez tartoznak, a tragikum meg épen ezeket kelti fel, azért hat kedélyünkre nemesítőleg.

A tragikumot a képzőművészet és a költészet egyaránt kifejezésre juttathatja. Csakhogy míg a képzőművészetben, t. i. a szobrászatban és festészetben a tragikumot jelenkezésének egyetlen pillanatában láthatjuk föltüntetve, addig a költészet termékeiben előttünk fejlődik, mozzanatról-mozzanatra figyelemmel kísérelhetjük a hőst a bukás örvénye felé vezető útjában. A költészeti műfajok közül a dráma tárja föl legtisztábban a tragikus egyén küzdelmét szemünk előtt lepergő cselekvény alakjában, tettek közepett, tényleg eljátszatva a megrendítő esetet; míg az elbeszélő költészetben magának a költőnek ajkáról értesülünk a veszedelemről, tőle tudjuk meg, hogy valamely egyén milyen természetű hibája miatt sodródott tragikus életkifejlete felé. A drámában a tragikumot maga a tragikus egyén mutatja be, az elbeszélő költészetben a költő ismerteti meg minket vele.

Az Arany költészetében nyilatkozó tragikumot akarván fejtegetni, nála az elbeszélő nemből vizsgálhatjuk azt, mivel költői működésének legjavát, tehetségének fényoldalait s alakító erejének bámulatos nagyságát elbeszélő műveiben ragyogtatta, míg a dráma terén csak a műfordítás keretében mozgott.

Arany, nagyobb elbeszélő költeményei közül, tragikus alapot fektetett

a hún mondákból tervezett trilogiába, melyből teljes egészésként csak Buda halála készült el. E költemény tragikus hőse Etele, a húnok hatalmas királya. A tragikus sors előidézésére minden képességgel rendelkezik. Bátyja, Buda elismeri, hogy Etele a kard, ő csak a páleza; akarata erős, mert bátran esküszik a hún nép fölött gyakorlandó királyi hatalom megosztásakor kötött szerződés megtartására; hatalmas tehetség karjára, eszére, szívére egyaránt; bátyját mély vonzalommal szereti, hiszen a mátrai fejedelmi vadászaton életét menti meg a böszült bölény dühétől; harcz- és becsvágya azonban határtalan s épen e nagy tulajdonságainál fogva válik veszedelmessé a magát gyöngének érző Buda, s a gót nép végleges leigázásától féltő berni Detre szemében s támadnak ezek a nagy hős ellen. Etele nagyságába még az isteni hivatás magasztos vonása is belevegyül; ő tudja ezt, nagyságának tudatára ébred s Hadur kardjának birtokába jutván, bizonyosra veszi küldetése sikeres keresztülvitelét:

Csillag esik, föld reng: jött éve csudáknak!

Ihol én, ihol én pörölyje világnak!

Sarkam alá én a nemzeteket hajtom:

Niucs a kerek földnek ura, kívül rajtam! (Buda halála, IX. é.)

Ily magasra nőtt önérzete s most már azokat, kik útjában állanak, föl sem veszi, tőlök semmit sem retteg. S a viláгурalom megalapítását még sem érhetette el! Ingerelték, boszantották őt a bábként országló s a titkos suttogások elhívésére hajló Buda gyanúsításai, s alattomos eljárása Hadur kardjának Etele-től való ellopításában annyival inkább, mert ő minden tettében a nyiltságnak, férfias bátorságnak és őszinte szókimondásnak megtestesült alakja. Ott gyökerezett nagy lélektulajdonságai mellett az a hibája is, hogy haragra lobbant minden aljasság látásán s azt kiirtani kötelességének tartotta. Buda aljas alattomossága ingerelte őt fel annyira, hogy a vele hősiségben mérkőzni képtelen, megfutamadó testvért hátulról leszúrta. Méltatlanná lett e hibája következtében Hadur kardjára s az ahhoz kötött viláгурalomra s így a hún nép nagyraihivatottságát önhibája miatt eljátszotta. Ez azonban tragikumának csak eszmei oldala. Van Etele jellemvonásai közt egy másik hiba is, mely őt mint embert anyagilag dönti veszélybe. Hisz a jóslatokban s ennek következtében esik meg rajta, hogy a Csaba királyfi tervezetében a jóslat hangoztatta ismeretlen fiát, Csabát, megszereti, mivel a széthulló birodalmat helyre fogja állítani s midőn megismeri, anyjával, Rikával együtt kedveltjévé teszi. E ténye boszút gerjeszt régibb felesége, Ildikó szívében, ki fiának, Aladárnak szeretné az uralmat megszerezni. Ildikó ármánykodásának először Rika esik áldozatul, majd a Mikoltával való nász éjjelen Etele-t öli meg. Az

emberi kiválóság eme képviselője a jellemében gyökerező hibák miatt először népe világhivatását, aztán önmagát teszi tönkre.

Arany tehát teljesen lélektani alapon fejleszti Etele tragikumát. Kiindul a léleknagyság festéséből s ez alapon a legmagasztosabb színben állítja elének; aztán bemutatja a hibás embert, kit jellemének szenvedélyessége egyszer testvérgyilkosságba sodor, máskor az apai jóslaton alapuló szeretet egyoldalú nyilvánításával egy nagyravágyó asszonyt tesz féltékenyné s életének ellenségévé. S miként az igazi tragédiákban a rendkívüli egyén rendkívüli botlásai a hőst a létező világrend keretében való továbbélésre képtelenné teszik, úgy Etelenek is el kell pusztulni, nagyságának kicsiny már a létező világ. S minő különös! Az ily nagy lelki s testi tulajdonságokkal bíró egyént, ki mellett az egész hűnnép szerete, bámulata áll őrt, nem lehet közönséges eszközökkel, megszokott módon a föld színéről kiirtani, mert nagysága előtt meg nem állhat senki. Nem is hűn vérségbeli hajtja végre a gyilkosságot, hanem az idegen Ildikó, nem is Etele ében létében történik a gyilkosság, hanem alvása közben éri az áruló tör nagy szívet. S bár Ildikó majdnem bizonyosan tudhatja, hogy a mulatság után ellankadt Etele mélyen alszik, még sem mer tündéri segítség nélkül vértette végrehajtásához fogni, hanem az őt láthatlanná tevő ködsüveg védelme alatt lopózik sátrába. Semmi sem bizonyítja jobban Etele nagyságát, mint a költő e találmánya s teszi megokolttá sajnálatunkat végzetes pusztulása fölött.

A tragikus alappal bíró nagyobb elbeszélő költemények közé tartozik a Toldi trilogia, melyről Gyulai az arany fölött tartott emlékezésében azt mondja, hogy a második részben, Toldi szerelmében a költő „ritka tapintattal oldott meg egy erős tragikai összeütközést a nélkül, hogy a megoldás szokott módjához folyamodott volna.“ A megoldás szokott módjától való eltérést úgy kell érteni, hogy a tragikus cselekvény elkövetése ellenére Toldi Miklós sem erkölcsileg, sem testileg nem pusztul el, hanem erkölcsileg megtisztul, testileg pedig öreg kort ér. S miben áll a tragikai összeütközés? Toldi Miklós, a kiváló hős, ki egyedül saját kiváló tulajdonságai érdeméből küzdi föl magát lovagnak s a király belső emberének, nem akar sem királya, sem anyja unszolására megnősülni, mert asszony és gyermek csak kölönöz a bajnok nyakán. Pedig alkalma volna jelleméhez illő vitézi tornán, lovagi hősiség és erő jutalmául feleséget nyerni Rozgonyi Piroskában, ki szép is, gazdag is, de mivel Toldi őt nem ismeri, a többi leányokról alkotott véleményét rá is alkalmazza. Hibája tehát e ritka képességekkel felruházott hősnek az, hogy nem tud az asszonyok iránt becsülést érezni. Ebből fakad a másik hibája, hogy készen nyilatkozik pajtása, Tar Lőrincz számára, annak színeivel és fegyverzetében Piroskát a

lovagtornán megszerezni s ki is vivja a mátkagyűrűt. Hibájáért azonban érzékenyen megbűnhődik, mert már a harc alatt megszereti a gyönyörű leányt s most már bánja elhamarkodott vállalkozását. Így tönkreteszi első sorban saját szive világát, másodsorban szétzúzza az őt titkon szerető Piroska szivét is. Még ez sem elég a hibából. Szerelme szenvedélylyé növekedik s boldogtalan keble ki-kitörő fájdalmának vad mulatozásban keres eredménytelen vigasztalást. Keble feszültségében végre párbajra kényszeríti Tar Lőrinczet, s a Piroska birhatása után nagyratörő vágyában megöli volt pajtását, most vetélytársát. Itt a harmadik tragikus hiba. Piroska érzi, hogy oly mély ür választja el tőle volt eszményképét, minő a leány méltóságát sértő álharcz, s utána a férjgyilkosság, hogy egymáséi nem lehetnek. Kolostorba vonul s ott elhervad. Toldit rendkívüli tehetsége valóban nagy hibák elkövetésére ragadja s még sem biráskodik sem önmaga fölött öngyilkosság által, sem a kor fölfogása nem kéri életét áldozatul. Másként bűnhődik. Már abban a körülményben, hogy ő, a magát győzhetetlennek tartó hős, a szerelem terén legyőzetését kénytelen érezni, büntetés rejlik, de továbbá ott lappang élettragikum a sirjáig tartó bánatában. Hogy Toldi miért nem pusztul el testileg, azt csak onnan lehet megmagyarázni, mivel a Toldiról szóló hagyomány a hőst öreg korra juttatja; Arany pedig a mondának mindenek fölött tisztelője lévén, ellene véteni nem akart, de már nem is lehetett, mert hiszen a Toldi vénségét és halálát tárgyaló Toldi estéje már 1849-ben elkészült s így az abban foglaltakat az 1879-ben megjelenő Toldi szerelmében földolgozott tragikus küzdelmek miatt bekövetkező elpusztulással meg nem czáfolhatta. Hanem a végleges elbukás helyett a vezeklés hosszú sorozatát találta ki számára a költő, minők: a király kegyelmének elvesztése, a rázúditott egyházi átok, a bakonyi kolostorban mint fráter Mikolának szenvedése, különféle helyeken való hányatása és hőstettei, a király életét megmentő önfeláldozása Lajos nápolyi hadjáratában. Ezek közt szenvedve s általuk megtisztulva végre visszanyeri királya jóindulatát, vissza lovagi nevét és jelvényeit, de sohasem Piroska után áhító szive nyugalmát.

Arany tragikus összeütközést alkotó érzéke valóban meglepő a Toldi szerelmében s hogy az teljes és katasztrófával végződő tragikumáért miért nem domborodhatott ki, azt a főntebb elmondottak alapján megoldottnak tekinthetjük.

Aranyak nagyobb terjedelmű elbeszélő művei közt tragikus tárgyú, több nem akad; fordítsuk tekintetünket a kisebbek felé.

Itt mindjárt Katalin ez. verses beszélye áll ellöttünk. Kiváló egyének rendkívüli szenvedélyei hullámzanak rajta végig, melyeknek áradata az egyiket elsöpri a föld színéről, a másikat esztől fosztja meg. Vétek és

erény, szerelem és gyűlölet, képzelt sértés és boszú szenvedélyeinek küzdelme kerülnek benne fölszínre. A tragikus egyén első sorban az öreg Szúnyog, a vad kedélyű, nyers és kérlelhetetlen szigorúságú apa, ki leánya, Katalin számára fényes nevű s gazdag férjet szemelt ki Jakusics személyében. Hibája, mely őt tragikus sorsra juttatja, az, hogy leánya szivbeli vonzalmára nem hajt semmit, zsarnokilag törekszik érvényre juttatni apai elhatározását s Forgácsról, Katalin választottjáról hallani sem akar. Már leánya újján Jakusics jegygyűrűje, midőn a hű szerelemtől hajtott Forgács megjelen Budetinben, a gyűrűt merészen a Vágba veti s kedvesét szökésre szólítja fel. Forgácsban a szerelem szenvedélye nőtt oly magasra, hogy Katalinjáért mindenre képes s érezzük, hogy a két túlzásában kiváló egyén, az öreg Szúnyog s az ifjú Forgács között kemény, tragikus végű harc fog fejlődni. Úgy is történik. A szerelmes Forgács a szülők iránt tartozó kötelesség, a lányi becsület s a szerelem érzelmei közt hánykódó Katalint addig-addig csalogatja a megszökésnek boldogulást egyedül ígérő útjára, míg Szúnyog az ajtót rájuk nyitja s a menekülő szerető után lő; a felindulástól reszkető kéz azonban rosszul céloz s Forgács elmenekül. A családja becsületére sokat adó, büszke várúr czimere ott maradt beszennyezője, leánya ellen fordul dühe egész vadságával s őt büntetésül elevenen befalztatja. A zsarnokságig erősülő akarat elkövetette vele a tragikus tettet. Forgács azonban sereggel jó vissza, hogy kedvesét fegyverrel vijja ki s magáévá tegye. Ki is emeli sziklasíkjából s vele elmenekül. Azonban Forgács szerelme is már oly erőszakossá vált, hogy életbevágó érdekeket sértett meg, a mátkaságot, a családi becsületet és a tulajdonjogot s ezek miatt el kell pusztulnia. A tragikus büntetés Jakusics kardja által éri utól, mivel menekülés közben találkozik s párbajt viva elesik. A sokat zaklatott Katalin szive szerelmese halálának látásán meghasad. A leánya visszavivására később érkező apának a mátkájától megfosztott vőlegény a szerető angyalt e szóval adja át: „Zordon apa, temesd el őt.“ Szúnyog esztét veszti s keserű, örült kacagásban tördeli szét mély bánatát.

Szúnyog tragikus hibáját korlátot ismerni nem tudó akaratában kell keresnünk, melyet egyedül álló törvénynek tekint s mely alá mindenkinek személyét hajtani akarja. E törvény ellen támad egy részről saját leánya, Katalin, más részről ennek kedvese, Forgács s ő e vakmerő kitámadáson fölbőszülve hajtja végre az irtózatos büntetést, leánya befalztatását. Forgácsban a fékezhetetlen szerelmi szenvedély az irányadó törvény, ez igazgatja tetteit, csak hogy érvényre juttatásának útjában áll Szúnyog apai akaratata. Szertelenné nőtt szenvedélye miatt a korszokás és az apai akarat által szűkre szabott társadalmi rendben nem maradhat meg, pusztulnia kell a higgadság megtestesítője, Jakusics fegyvere által. A tragikum

mindkét személy életében helyes alapon nyer megoldást s büntetésök kimé-
rése is igazságos. Katalinnak, mint cselekvőleg alig működő személynek
elpusztulásában nem nyilvánul tragikum, csupán szerencsétlenség, a meny-
nyiben érte történik a végzetes harc s ő a harcoló felek közé jutva
ártatlanul esik a viszálykodók áldozatául gyöngéd természete miatt.

Aranynak a tragikum föltüntetése leghatásosabban ama kisebb költe-
ményekben sikerült, melyek dalolható külső alak mellett, a drámai moz-
galmasság- és gyorsasággal az esemény rövid, hézagos, csak sejtető elmon-
dását egyesítik, t. i. a balladában. A dráma és ballada közel állanak egy-
máshoz a szerkezet takarékosága miatt, egymásra emlékeztetnek az elő-
adás formája következtében is; a mennyiben a dráma mindig, a ballada
pedig kiváló előszeretettel használja a párbeszéd alakot. De közel állanak
egymáshoz az alapjukat képező tragikumnál fogva is, úgy hogy a bal-
ladát méltán lehet dióhéjba szorított tragédiának tartani, melynek kész
meseanyagát a drámaköltő kifejtve, minden mozzanatát a szívből magya-
rázva s a színelőadásra alkalmas szerkezetben dolgozhatja föl, a mint
tette azt Shakespeare, a legnagyobb tragikus költő is. A balladában majd-
nem mindig végzetes hibák tartják a hősök jellemét hatalmukban, melyek
miatt korai pusztulás éri őket.

Arany balladairó működése korszakalkotó a magyar költészetben egy-
részt azért, mivel útmutatást adott ama példák felhasználására, melyek
szemmeltartása mellett az igazi ballada létrejöhet, t. i. a népballadára;
másrészt balladái szerkesztésének módjában örökre érvényes szabályait lel-
hetni a drámai élettől lüktető cselekvénynek, a végzetes hibákból szár-
mazó összeütközéseknek s az ezek nyomán járó bűnhődésnek, szóval, az
igaz tragikumnak. Némelyikben csak a tragikus bűnhődést szemlélhetjük,
az okot csak sejtjük, míg másokban magát a tragikus küzdelem teljes lefo-
lyását látjuk a nagy drámák mintájára. Tárgyainak egy részét a törté-
nelem sötétebb korszakai szolgáltatják, de figyelemmel kíséri mozgalmas
korunk változatos eseményeit is, s ha a szenvedély hevességénél, az egyén
kiválóságánál fogva tragikus hatást keltő cselekményre bukkan, az mélyen
meghatja kedélyét, hangokat csak kobzára s egy-egy balladával könnyít
keble meghatottságán, szíve fájdalmán. Így Aranynál a balladaköltés egyéni
szükséglet kifolyása és megtestesülése.

Vegyük szemügyre először a hazai történelemből vett tárgyúakat.
Ott van V. László, melyet a legtökéletesebb műballada mintája gyanánt
szoknak idézni. Ebben a tragikus sorsra jutó küzdelem tényleg nem foly
előttünk, hanem annak csak mintegy utójátéka, a küzdelem eredménye, a
lelki meghasonlás s a belőle származó bűnhődés. Magára a küzdelemre csak
célzásokat tesznek, midőn a megszegett esküt, Hunyadi László halálát,

Mátyásnak s a Hunyadiházhhoz hű honfiaknak fogságát emlegetik. Maga a ballada az esküszegő, törvénytípró V. László királynak lelki háborgásával kezdődik, e háborgás a dühöngő vihar szivfélemlítő hatalmától fokozódik, a Hunyadi ház barátainak menekülésére pedig tettben nyivánul. E tett válik a király tragikus hibájává. Föltétlenül bizalmát helyezi a csehekben s tőlük várja életnyugodtságának, lelke óhajtott békéjének megnyerését. A túlságos bizalom öli meg; menekül a magyarok elől a csehek körébe s ezek nyujtják neki a sirba vivő méregpoharat. A király életét tehát a túl-hajtott bizalomból eredő tragikum teszi tönkre. Hanem a tragikum meglehetősen homályba burkolt a történelemben járatlan olvasó előtt, mert a küzdelem, melynek végső eredménye a lélek nyugalmanak fölzaklatása, tényleg nem megy végbe előttünk. S a ki nem tudja V. Lászlónak Hunyadi Jánosné megnyugtatósa céljából tett esküjét, hogy nagybátyjának, Czillei Ulrichnak megöletése miatt a Hunyadiházon bosszút nem áll; a ki ismeretlen Hunyadi Lászlónak, az eskü ellenére végbemenő kivégeztetésével, Hunyadi Mátyás és a Hunyadi barátok bebörtönözésének okaival, az nem fogja érteni sem magát a végzetes összeütközést, sem a király bukásának tragikumát. De ez a hézagos előadás, a bukás okainak sejtető előadása, a ballada szerkezetének lényeges tulajdona.

Hasonlókép a küzdelem eredményét mutatja be, magát az összeütközést pedig közbevetőleg mondja el a „Tetemre hívás“, melyet nem személyei, hanem a benne feltüntetett jogszokás történeti vonatkozása miatt soroztunk történeti tárgyú balladánk közé! A benne nyilvánuló tragikum magvát az életben még ma is oly számtalanszor ismétlődő gyanusítás túl-hajtása képezi.

Bárzi Benő gyanakodik titkos jegyesére, Kund Abigélre, hogy nem szereti; a kinzó gyanú eloszlatása miatt a leány szájából akarja hallani a boldogító igent, holott arra semmi szükség sines, mert Abigél tettei, szemejárása, viselkedése elárulják a hű szeretőt. Bárzi Benőnek mindez nem elég, gyanúja a leány vonakodásával csak újabb táplálékot nyer s arra a tragikus fenyegetésre vezet, ha a kívánt igent szóval nem mondja, kivégzi magát. Érezhetni, hogy Benő kiváló melegséggel és mélységgel szeret s e túlerős érzése közé tolokodik a gyanusítás hibája, melyet a leány igen szava eloszlathatna, de az meg kötekedésből, vagy szemérem-érzetből, vagy képzelt sértődésből nem mond ki semmiért sem. E kötekedés annyira megy, Hogy Kund Abigél saját törét adja kedvesének, hogy ha érdemesnek tartja magát ezért megölni, nosza hát, tegye meg. S Bárzi Benő megtette, „a radványi sötét erdőben halva találták Bárzi Benőt“. Túl-hajtotta mindkét fél saját álláspontját, egyik a szigorú követelésben, a másik a szigorú tagadásban, ez vezette mindkettőt a végzetes tévedésre.

Hiba volt mindkettő részéről az is, hogy egymás szándékát két, ellenkező hangulatú kedélyállapotban mérlegelték. Bárcki Benő komoly okokból kívánja az igen szó kimondását s komoly fenyegetést tartalmaz abbéli kijelentése, hogy megöli magát; míg Kund Abigél mindent tréfára vett, tréfának tartja a gyanusítást, tréfalkodásnak az igen erőszakolását, annak az öngyilkossággal való fenyegetőzést s azért adja törét enyelegve: nosza hát, hajtsd végre a tettet. Határozott tragikus félreértés zúzza össze mindkettőt; egyik a visszautasítás miatt érzett fájdalmában elpusztítja magát testileg, ez Bárcki Benő, a másik abbéli fájdalmában, hogy a komoly tartalmú fenyegetést tréfára vette, kigúnyolta s evvel kedvesére szerencsétlenséget árasztott, nevető őrrjögésbe esik, ez Kund Abigél.

Már tökéletes küzdelmet tár elénk Zách Klára. Jellemének kiválóan uralkodó vonása a föltétlen bizalom és a vétket nem ismerő ártatlanság. E tulajdonságok birtokában hibájává lesz az, hogy mindenkiben bizik, még abban is, a kiben biznia nem volna szabad. Ebből foly gyanútlan magaviselete, midőn egymaga megy vissza a templomból a királyi palotába az otthon felejtett olvasó elhozására. mert angyali ártatlanságában eszébe sem jut, hogy őt veszedelem fenyegethetné. S épen ez oldalról bűnhődik. Az olvasó helyett a királyné testvérét, Kázmért találja a diványon s ártatlanságának, szemérmének, az emberek iránt érzett bizalmának vége. Itt van az ő tragikumája, hogy hitét és bizalmát csalták meg; mert az a retentő, igazságtalan kinzás, melyet rajta az ő ártatlansága megsértéseért bosszuálló atyja miatt végrehajtottak, csak a kor erkölceinek vadságát, a fékevesztett boszúérzet sivár kielégítését adja tudunkra, de az ő tragikumának mélyítésére és teljesebbé tételére be nem foly. Hibázott abban, hogy túlságosan hitt, bűnhődött érte legdrágább kincsének, tisztaságának elvesztésével.

Az erény túlságba vitelének tragikumát láttatja Szondi két apródja is. Erényök s egyúttal hibájok a Szondi iránt tanusított hűségök, melyet megingatni nem képes sem ígéret sem ijesztés, sőt a mily mértékben emelkedik a hűségök megrendítésére irányuló kísérlet, azon mértékben fokozódik túlságossá tragikus erényök. Pedig épen a Szondi emléke iránt való tiszteletből kellett volna Ali pasa jótéteményeit elfogadniok, mert a drégelyi hős attól való félelmében ajánlotta két kedves apródját a török úr pártfogásába, hogy életök gyöngé bimbóját a harc durva keze le ne törje. De hiába Ali szolgájának minden rábeszélő tehetsége. A győző Ali rovására a legyőzött s elesett Szondi vitézségét magasztalják s ki nem fogynak a ragaszkodás szülte dicséretekből mindaddig, míg végre evvel az értök jövő szolgálta türelmét is kifárasztják, úgy hogy ez boszúságában Ali vesszejével s börtönével ijeszti őket. Még ez sem teszi meg a kellő

hatást; sőt mintha Szondi emlékeért szívesen elviselnék a verést és börtönt is, s mintha mindezt megakarnák érdemleni, a fenyegetés után átkot szórnak Szondi megölőjére. Itt emelkedett a tragikus páthosz a legmagasabb fokra s valószínűleg meg is kapták a kilátásba helyezett büntetést. E ballada különben kettős cselekményű, mert az apródok tragikus sorsa közé van szőve Szondi tragikus esete a szerkesztés legnagyobb művészetével, talán azért is, hogy annak elmondásával táplálják magukban, a hűség érzetét régi, korán elveszett jötevőjük iránt.

Az Éjféli párba egy gonosz sziv büntényéből eredő bűnhődést vezet elénk. A ballada tárgya maga csak a bűnhődést, a küzdelem végső eredményét foglalja magában, de kivehetők belőle az előzmények is. Ezek szerint Bende vitéz vad erőszakossággal szerzett magának menyasszonyt. Szeretett egy leányt s e szerelem legyőzhetetlen erővel tartja hatalmában egész valóját, úgy, hogy végre tragikus szenvedélyévé válik. E szenvedélytől űzve, támad szolgálhaddal a leány szívért megnyerni jobban tudó vetélytársa ellen, elteszi útjából, a helyett, hogy lovaghoz illő párharcban kísérlette volna meg a leány birtokába való juthatást. Eddig a szenvedély szült mindent, az hajtotta a bűnös tett véghezvitelére, szenvedélyének kifolyása, hogy a leánynak bármely árba kerülő birtokára vágyik s ezért ragadtatja magát a bűnös lépésre. Tragikuma abban van, hogy a bűneset megzavarja lelki békéjét, folytonosan a gyilkossággal s annak lehető következményeivel foglalkozik oly erősen, hogy végre gondolatai, tépelődései érzéki alakot öltenek, látja azokat, benn van a legerősebb érzéki káprázatban. S különös, hogy visiója akkor válik legélénkebbé, midőn büntényének óhajtott gyümölcsét, menyasszonya csókjait akarja élvezni. Élénkévé válik olyannyira, hogy az orgyilkossága áldozatául eső vetélytársát maga előtt látja, a mint gaz úton szerzett menyasszonya ágyát előle őrzi, hogy meg ne lophassa a mézet; hallja hangját, a mint szabályos párviadalra szólítja, el is rohan a fegyveres házba, viv is a képzelte alakkal, míg ereje fogytán össze nem esik. Hogy a bajvívásra még mindig készen van, az a lány iránt érzett szerelme erősségét bizonyítja, de tragikus bűnhődése az, hogy e szenvedélyesen szeretett lény csókjához sohasem juthat, mert a dühöngő örültet saját vára börtönébe zárják, menyasszonya pedig fátyolt ölt. Hibáját, melyből tragikuma fakad, az képezi, hogy lovag létére szerelme tárgyáért nem mer nyíltan föllépni, hanem alattomos gyilkosság árán szerzi meg.

Az egi leány tragikuma a fájdalom mértékét nem ismerő nagyságában s e fájdalom által elborított észnek az élet ellen tornyosuló veszedelem fölismerésére képtelen voltában nyilatkozik. A küzdelem, mely közé sodródik, az, hogy a cseh rablók Eger borára vágyódnak, különösen

az egri püspök pinczéjének híres borai csiklandozzák inyöket. Föl is kerekednek, be is törnek Egerbe, neki hajtanak egyenesen a püspöki palotának s az épen javában folyó vendégség részeseit vagy megölik, vagy eszeveszett menekülésre készítetik s maguk fognak a mulatozáshoz. A mint mulató kedvüket kielégítik, bortól fölhevült állapotban száguldanak az utcázakon s a kivel találkoznak, azt leöldösik. Ebből lárma, sivalkodás támad. Az épen kedvesénél időző magyar levante is hallja a lármát s kimegy az útra megnézni annak okát. De rosszul jár, mert a mámoros csehek levágják. A szétfreccsenő vérből egy csepp a levante kedvesének fehér keblére esik, mely fölgyújtja szívében a fájdalom tüzét s lángralobbantja a bosszút, mely arra készíti, hogy kedvese gyilkosának kezéből akarja kicsavarni a kardot, hogy avval szerezzen fájdalmának elégtételt. Hibázott azonban abban, hogy elszámította erejét, nem vette számba, hogy ő csak maga van, ellenfelei pedig számosan, hogy ő gyöngé nő, ellenfelei erős férfiak s mégis ellenök támadván, az lett a következménye, „hogy az egri lányból sem lett egri asszony“, megölték őt is. A nagy szerelem ébresztette benne a nagy fájdalmat, a nagy fájdalom fosztotta meg eszét a fontolgatás képeségétől s ez törte le a gyöngé virágot.

A nagy szerelem tragikuma nyilatkozik Aranynak legkiszértetesebb balladájában Bor vitézben is. A leány itt nem látja kedvese elpusztulását, csak hallja halála hírére s fölteszi magában, hogy kedvese emlékének s ez emlék keltette fájdalomnak fog élni. De atyja nem tekint fájdalmának szentségére, férjhez erőlteti, megfosztja a fájdalomnak való élés boldogságtól s ez az erőszakos eljárás annyira visszahat lelki életére, hogy szellemi erői fölmondják a szolgálatot. Az izmosul benne rögeszmévé, hogy kedvese el fog jönni érte, elviszi majd esküvőre. Ezalatt az apa által ráerőszakolt vőlegénnyel kötendő házasság napja elérkezik s ekkor rögeszméje tetteben pattan ki, az élő vőlegény esküje elől menekül a holt vőlegény esküjéhez s képzeletében együtt sietnek a romban álló kápolnához a holtomiglan—holtodiglan elmodására. A gyöngé szűz idegrendszerét hatalmába ejti az érzéki káprázat is, midőn az erdő fáiban lakodalmas népet, a rombadólt egyházban fényesen kivilágított templomot lát, diszbe öltözött pappal. Hűséget esküszik jegyesének s ez a képzelt boldogság annyira hat testére, hogy örömeben szíve megszakad s a romok közt halva lelik. A tragikumnak előidézésében két érzelem munkál itt közre. Egyik a nagy fájdalom kedvese elvesztése fölött, mely lelke fölött oly kizárólagos törvénnyé válik, hogy mindenkinek szerelmét, házassági ajánlatát visszautasítja s midőn zsarnokoskodni akarnak szívélete fölött, örületbe ejti; az örület az ő bűnhődése. A másik érzelem az öröm, meghalt kedvese képzelt megérkezése fölött, mely őt megváltja a bűnhődéstől a ránézve áldásként boruló halálban.

A külföldi történelemből vett tárgynak közül a határtalan büszkeség tragikus bűnhődését szemlélteti a Sir Patrick Spens skót ballada. E főúr kiválósága ama büszkeségben rejlik, melylyel állását, gazdagságát, küldetését tekinti s melyen semminemű szennyfolt ejtését el nem tűri. Királya tél idején Norvégiába küldi menyasszonya után. Még egy hétig sincs az idegen udvarban kísérőivel s a norvég főurak már is azt vetik szemére, hogy ő és emberei kiélik a királyt s a királynét. Sértett büszkeségében Patrick Spens kijelenti, hogy nem koldús ő, van elég ezüstje, aranya, melylyel ott mulatását kifizetheti, de ha egyszer nem szivesen látott vendég, összeparancsolja embereit s azonnal indulást határoz, bár az égi jelek veszélyt jósolnak s a jobb érzelmű norvég urak tartóztatják is, hanem ő a vendéglátást fülhányó környezetben perczig sem akar maradni. E korlátlan büszkeségben rejlik hibája s ebben veszi el tragikus büntetését is. Mert a gyakorlott norvég hajósok figyelmeztető szavaira nem hallgatva tengerre száll, de a kitörő vihar hatalmánál fogva Aberdoornál az 50 öl mélységű tengerben leli kísérőivel együtt halálát. Tragikuma tiszta és teljes, mert ama gondolaton épül, hogy a mint le tudja győzni a norvég főurak barátságtalan eljárását a hirtelen határozottá érlelt elutazás keresztülvitelével, úgy fog sikerülni a természet erőin való győzelme is. Mivel azonban nálánál sokkal hatalmasabb erővel akar megküzdeni, a vesztes csak ő lehet, a mint azt elpusztulása igazolja is.

A walesi bárdok tragikus sorsú hőse Edvárd angol király. Autokrata a szó legszorosabb értelmében, ki valódi földi istennek képzeli magát s akaratának nyilvánítását törvény gyanánt akarja tekintetni, melyet mérlegelni nem szabad, csak teljesíteni kell. Ez a tételes törvény helyébe saját akaratát ültető önkénykedés annyira elhatalmasodik a király egész lényén, hogy még a szellem országán is uralkodni akar s a legyőzött Wales tartomány lakóitól baromi engedelmességet követel, mely nem itél, nem gondolkodik; csak egy kötelességet ismer, a kimondott királyi szó vak elfogadását. Túlzó mértékű ez akarat főleg gondolkodó lények elé törvényül állítva és pedig oly előzmények mellett, midőn az engedelmség amúgy is nehezebbre esik a tartomány lakóinak, kik Edvárdban szabadságuk zsarnok letipróját tekintik. S ő mégis magasztalást követel a wels énekektől, magasztalást a szabadság dalosaitól a szabadság eltörlőjére, saját fejére. Lehet-e elbizakodottabb eljárás az akarat elhatározás érvényesítése terén? Nem is teljesíti önző kívánságát egy dalos sem s Edvárdot ez bősültre haragra hevíti, fölidézvén benne a tragikus tette képesítő hibát, a walesi bárdok tömeges kivégeztetését ama merész ellenállásukért, hogy egy sem mondotta: éljen a király! S ötszáz dalos választotta szivesebben a lángsirt, mint a király dicsőítését. A tragikus bűnhődés azonban ekkora

vétségre nem maradhatott el. A király éjjel-nappal, zenén és zajon keresztül szüntelenül hallja a máglyára küldött dalosok átkát s ez pokollá teszi életét; nincs többé egyetlen nyugodt pillanata sem. A bűnhődés erős, de megérdemelt; ötszáz életért nem egyszer szenved halált, hanem az élet gyötrelmeiben ötszázszorosan bűnhődik ama hibáért, melyet törvényerőre emelni óhajtott akaratnyilvánításával követett el s mely életét szánandóbbá teszi a tűzhalált szenvedett bárdok kinlódásainál.

S hogy a halál a büntetésnek nem egyedüli tragikus neme, azt a világmonda egy nevezetes alakjának bűnhődésével világosítja meg Arany. S e kiemelkedő példa Az örök zsidó. Az örök szót a testi élet elpusztíthatatlanságára kell érteni, mert épen abban áll a tragikum, hogy a zsidó a halált, a testi megsemmisülést óhajtja, mint rendes emberi végzet bekövetkezését s a büntető igazság épen ezt nem adja meg neki, hanem a természet folyása ellenére életét az összemberiség kihalásának végeig nyújtja, hogy bűnhődése annál rettentőbb legyen. A zsidó személyét illetőleg az egyik monda Ahasver, jeruzsálemi vargát emlegeti, a másik Kertafilesről, a római helytartó Pontius Pilátusnak ajtónállójáról beszél. A tragikumot előidéző hibaként Ahasvernél a szivtelenséget jelöli meg, ki az Üdvözítőnek nem engedett pihenést, midőn a kereszthalál helyéhez vezető úton háza előtt meg akart nyugodni; Kertafile pedig a durvaságért bűnhődött, mert az ártatlan Jézusnak öklével arczába vágott. Elbizakodott volt saját fölényében a bűnösnek hitt istenember fölött s épen azért jogosnak tartotta azt a méltatlan bánásmódot, melyet a kereszténység örök időkre szóló eszméjének földi képviselője ellen elkövetett. A monda bármelyik alakját fogadjuk is el az örök zsidó személyesítőjének, tény az, hogy nagyarányú bűnűkhöz méltó büntetésük. Az örök eszme képviselőjének durva, kegyetlen megsértőjére az örök lelkifurdalás iszonyú csapása nehezült s hogy ezt örökké szenvedhesse, örökké kell élnie. Innen Aranytól a kétségbeejtő refraine a zsidó ajkán: Tovább, tovább! S e két szóban egyesül óriási tragikuma.

Arany lelkét azonban nemcsak a nemzeti és egyetemes történelemben szereplő kiváló egyének tragikus hibája ragadta meg, nemcsak azok bűnhődésének művészi földolgozására törekedett, hanem a saját kora hullámzó eseményei közt tragikus sorsra jutottak is megkapták szívét, azok szerencsétlensége is meghatotta lelkét s a helyett, hogy a tragikus hibáknak keblére gyakorolt hatását lyrai költeményekbe osztotta volna szét, el nem választva a hatást keltő esemény rövid, gyors, drámailag rohanó elbeszélését a meghatottság kifejezésétől, balladákban örökitette meg lelke felindulását.

Ott van mindjárt a legmeghatóbbak egyike, Ágnes asszony. Az ő jellemében a bűnös szerelem képezi azt a kiváló tulajdonságot, a melylyel

szemben minden más érzelmi és értelmi törvény eltörpül, lángoló erővel szereti kedvesét, megcsalja érette férjét, tönkreteszi becsületét, meggyalázza e viszonyt tiltó házassági szentséget, széjjel tépi a hitvesi kötelet s rossz útra tévedt életét betetőzi végre a férj meggyilkolásába való beleegyezésével. Bűne nagy, összeütközése szerelme és kötelessége közt kiegyenlíthetetlen, az egyik elemnek meg kell semmisülnie s ő szerelmét a kötelesség fölé helyezi. Hanem boldogsága akadályának megsemmisítése fölött nem sokáig örülhet, utoléri a tragikus bűnhődés, mely az ő szellemi életének épségét kéri áldozatul s az asszony megőrül. Hibája is, büntetése is egyként nagy, tragikai, megrendítő. A megrendülés hatása alatt áll maga a költő is s ezt nyilvánítja refrainjében: Oh irgalom atyja, ne hagyj el! a mely ugyan olyannak tűnik föl, mintha az örült asszony rémes kapkodása volna az irgalomért, valójában azonban a költői kebel meghatottságának állandó nyilatkozata. Egyúttal föltárja a költő a nép tragikus túlkapásra képes voltát, mert nemcsak a szellem magas kincseivel rendelkező ember eshetik tragikus hibába, hanem a nép egyszerű gyermeke is.

Balladáiban rámutat kora erkölcsi betegségeire, éles szemével megfigyeli a kórjelenségeket, hatásos képekben tárja föl a betegség áldozatait, de érzékeny szive meg is esik rajtok. Az Árva fiúban minő szivindító képét festi a kegyetlen anyának, ki megtagadva becsületes multját, megbecstelenítve férjének szennytelen nevét, az érzékiség rabjává süllyed, minden gondolata szeretője körül forog s a mi még a régi, tisztos életre emlékezteti, az apátlan fiút kitaszítja a sötét éjszakába egy részről azért, hogy tanúja ne lehessen elvetemült életmódjának, más részről, hogy a becsületérzés az ő látásán föl ne ébredhessen kéjszór szívében. De a mily nagy az ő botlása, teljes elsüllyedése az erkölcstelenség mocsarában, ép oly kemény az őt ért büntetés is. A kinek nevét meggyalázta, a kinek emlékét félredobta, az jön fel a sírból számon kérni az anyától kegyetlen bánásmódját a fiú iránt, feljön sirjából a régen eltemetett apa s örültté ijeszti a szivtelen anyát. Azonban bármily nagy is az anya vétke férje s fia iránt, a költő mégis megsajnálja benne a végzetes hiba szomorú áldozatát, jóságos kedélye a mindent orvosolni képes lényhez azt a fohászt bocsátja: Szegényt, szegényt szánd meg uram, Teremtőm!

A szellem megjelenése által való büntetés példájához sorakozik A képmutogató is. A debreczeni vásáron vagyunk, a hol a sokféle látni való között képeket is mutogatnak, rémes jelenetek ábrázolóit, melyek gyors egymásutánban azt a szomorú históriát mutatják be, hogy a gögjtől fölfuvalkodott gróf megtagadja leánya kezét az egyszerű nemes ifjútól, mert nem méltó még a szemeit sem fölemelni a grófi sarjadékra. Az ifjú szerelme erejében bizakodva kijelenti, hogy a leányt magáért s nem gazdagságáért

szereti, azért kész őt egy ing birtokában is nőül venni. A büszke gróf hát egy szál ingben adja neki leányát s a szerelmesek a mézes heteket teljes boldogság érzése közt töltik. Megjön azonban a szenvedés időszaka is; egyik sem ért a munkához, a nő gyenge is rája, a férj meg könnyelmű, bekopogtat az inség s vele jön a boldogtalanság. A szánandó leány apjához fordul segítségért, de az, a mint megtudja, hogy az irgalmasságát igénybe venni akaró koldúsnő saját leánya, kutyáival űzeti el, kiveti lelkéből még emlékét is s maga mulatságba, a társaság zajába temeti sértett büszkeségéből eredő bánatát. De az apai szivtelenséget eléri a boszúállás, eléri éppen azon a téren, a hol feledést, szórakozást keres és remél. Asztalirással mulat a társaság s tagjai ingerlik a gróft, hogy ő nem mer szóbaállni a szellemekkel. Ő azonban vállalkozik erre, kérdést intéz a túlvilág lényeihez, meg is jelen leánya Verón, s a mit az asztal által irat, az borzasztó büntetés a grófra. Elpanaszolja, hogy a ráuszított ebek elől az erdőbe menekült, a hol idétlen gyermeket szült s avval együtt elveszett. Ez eszt veszi a grófnak, nem remélheti többé családjá fölvirágzását, vele kihal az ősi nemzetség, s a családi czimert megfordítják a sirbolton. Ebben kettős tragikum van. Egyik a leány sorsában nyilvánul, ki nagy szerelmétől hajtva nem tud gondolni a jövőre s könnyelműen odadobja életszerencsáját az ifjúnak; másik az apáéban, zsarnoki gőgje bűnhődik egyetlen leánya s unokája pusztulása, s családjá kihalása miatt kitörő örülése által. A költő itt is meghatottságtól elérzékenyülve beszél el a tragikus kimenetelű eseményt s már az elején megmondja, hogy azon sok jámbor sziv megesett s ezek közt volt bizonyára s első sorban maga a költő is.

Az Ünneprontók-ban a kor vallástalanságát mutatja be, mely nem törődik semmi szenttel, Istent csak káromlás közben emlegeti. S aztán minek ülné meg imádsággal az ő ünnepét, miért ne áldozhatna teste bálványának akkor is, midőn a templomban a legszentebbet végzik? Nemcsak kurjongatnak a templom közelében épült korcsmában a hitetlenek, hanem zenélő után néznek, hogy tánczoló vágyuknak is kielégítést szerezhessenek. Hibájuk nagy, mert félretéve minden, az erkölcsiségre figyelmeztető törvényt, mulatnak a község botránkoztatására. De közbelép a nemezis. Arany e helyüt különös, azonban a néphiedelem naivságában gyökerező büntetés-módot alkalmaz, t. i. az ördögöt. S a mi még különösebb, itt az ördög nem mint olyan tényező szerepel, ki a hálójába kerülő embert az örök Istennel szemben daczolásra ingerli, hanem mint a legfelsőbb lény által kimért büntetésnek végrehajtója, mint erkölcsi tényező. Az eset a következő. Isten az ördög képében dudást küld a mulatozók közé, ki addig fújja mindig sebesebb és sebesebb ütemben az észbontó, lábindító nótát, Mig valameny nyien halálra, a pokol kárhozatára tánczolják magukat. A tragikus hiba,

mely természet fölött álló lényt sértett meg, a természet rendjén fölül lény közvetítésével nyer bünhődést, igen helyes érzékkel s a népies fölfogással megegyezően. Mig Tompánál az ünneprontó család tagjai kővé merednek, addig Arany, drámai érzékének megfelelően a jókedv büntetéseként jókedvű táncz közben lejtének az örök szomorúság és kín helyére.

Hidavatás cz. balladája a kártyaszzenvedély által tönkretett élet tragikumát tárja föl. A fiatal ember, reménye családjának, szemefénye pályatársainak, a szerencsétlen kártyajáték rabjává szegődik, de az „nem fest“; többször kísérli a szerencsét, de a sok kísérlet vége az, hogy elveszti mindenét s bódulva indul ki a bünbarlangból a késő éjszakán. Ép aznap adták át a budapesti Margithidat a közforgalomnak, még rajta lobognak az ünnepi zászlók, hanem öngyilkosság által még nincsen fölavatva; miért ne lehetne ő a fölavató? A mig ezen tünődik, az élettragikum öngyilkosság által való megoldásának hosszú képsorozata vonul el előtte a csillámló vitzükör fölött s annak minden tagja hívja, csalogatja le őt a víz mélyébe. Egymást e földön nem boldogítható szerelmes pár, az adósai csalárdésága miatt tönkrejutott milliomos, a becsületét vesztett ember, az életunt férfi és nő, a győztes, de bolondnak hirdetett hadvezér, a büntetéstől féltő mesterinas, az élvhajzászatban megcsömörlött kéjsóvár, a párbajhősök mind neki integetnek, úgy, hogy ő nem állhat ellent s „mire az óra egyet üt: Üres a hid, csend mindenütt.“ Az akaraterő hiányának bünhődése ez, mely gyöngének bizonyult a kártyaszzenvedély leküzdésében, most pedig képtelen az életbajok elviselésére.

Még csak Vörös Rébék-ről emlékszem meg, melyben szintén igazi, a szerelemféltésből s ezt nyomon kísérő boszú tragikumát dolgozta fel a költő. Pörge Dani feleségét a bűn ösvényére csábitotta Vörös Rébék, a gonosz kerítőnő. Szépségére, fiatalságára, a nagy jutalomra hivatkozva leveszi az asszonyt lábáról, megszerzi az ispánnak, de Pörge Dani fegyvere kioltja a holta után varjúvá változó Rébék s az ispán életét. A boszuló férj betyárnak áll, elesipik, felakasztják s Rébék, a holló vágja ki szemeit az akasztófán. Az igazsága érzetében önbíráskodó Pörge Dani szánandó tragikuma ez.

Végigkísértük Arany költészetének tragikus alkotásait, beláthattuk, hogy miben kereste és tüntette föl a tragikumot. Kiváló jellemvonásokkal, de legyőzhetetlen szenvedélyekkel bíró egyéneket választott, kiknek tetteit a szenvedélyesség téves utakra vezette, a melyeken haladva, embertársaik érdekeit, állami, vagy erkölcsi törvényeket akartak felforgatni s ezekért érte őket a megérdemlett bukás. Beh bizonyult az is, hogy Arany a bukásnak nemcsak egy, a halálban bekövetkező nemét ismerte, hanem az erkölcsi megsemmisülést, a szellemi óra szerkezetének megbomlását is használta büntető eszközül, s ezek iránt még nagyobb szánalmat érzett, mint a tes-

tileg elpusztulókkal szemben. Sok erkölcsi tanulság is rejlik földolgozott tárgyiban, mert a korlátlan szenvedély által zaklatott élet gyors tönkretűnését ábrázolván, mintegy óva inti olvasóit mindannak elkerülésére, a mi őket ily tragikus lépésre vezethetné. Kettős tehát a haszon, mely Arany tragikai költészetéből felénk sugárzik; egyrészt aesthetikailag gyönyörködhetünk a tragikum művészi és sokoldalú kialakításában, másrészt okulást merithetünk a tragikus hibáktól való óvakodásra.

Kováts Antal.

II.

Tanári kar.

1) Rendes tantárgyak tanárai.

- Arányi Ágost**, kegyes-tanítórendi áldozópap, rendes tanár, a k. m. természettudományi társaságnak és a helybeli „Katona József kör“-nek rendes tagja, a III. oszt. főnöke, tanította a latin nyelvet a III. a német nyelvet a III., VI., VII. és VIII. osztályban, hetenkint 19 órában. Tanárkodásának évszáma 21.
- Bartek Lajos**, kegyes-tanítórendi áldozópap, rendes tanár, a k. m. természettudományi, a magyar földrajzi társaságnak és a helybeli „Katona József kör“-nek rendes tagja, a természetrajzi és vegytani szertár gondozója, a tanári tanácskozmányok jegyzője, tanította a földrajzot az I., II., a physikai földrajzot a III., a természetrajzot a IV., V. és VI. osztályban, hetenkint 18 órában. Tanárkodásának évszáma 10.
- Dezső Lajos**, világi okl. polgári iskolai tanító, képesített tornatanító, a helybeli „Katona József kör“ pártoló tagja, a torna-szertár gondozója; tanította a tornázást I—VIII. osztályban, hetenkint 16 órában. Tanárkodásának évszáma 3.
- Horváth György**, kegyes-tanítórendi áldozópap, rendes tanár, a budapesti gyorsíró egyesületnek és a helybeli „Katona József kör“-nek rendes tagja, a gyorsíró kör vezetője a tápintézeti bizottság tagja, a helybeli állami főreáliskolában a latin nyelv rendkívüli tanára, a VIII. osztály főnöke; tanította a latin nyelvet a VIII., a görög nyelvet a VI., VII. és VIII. osztályban, hetenkint 18 órában. Tanárkodásának évszáma 11.
- Janny László**, kegyes-tanítórendi áldozópap, rendes tanár, az országos tanáregyesület és a budapesti philologiai társulat tagja, főgymnasiumi hitszónok, a VII. osztály főnöke; tanította a vallástant a VI., VII. és VIII., a latin nyelvet a VII. és a görög nyelvet az V. osztályban, hetenkint 17 órában. Tanárkodásának évszáma 21.

- Junker László**, kegyes-tanítórendi áldozópap, tanár, a tanári könyvtár őre, a régiség gyűjteménynek és a térképtárnak gondozója a k. m. természettudományi társaságnak és a helybeli „Katona József kör“-nek rendes tagja, az V. osztály főnöke; tanította a latin nyelvet az V., a történelmet a III., IV., V. és VI. osztályban, hetenkint 19 órában. Tanárkodásának évszáma 4.
- Kováts Antal**, kegyes-tanítórendi áldozópap, rendes tanár, az országos tanáregyesület rendes, a helybeli „Katona József kör“ választmányi tagja, az önképző kör vezetője, a VI. osztály főnöke; tanította a magyar nyelvet és irodalmat a VI., VII. és VIII., a latin nyelvet a VI., a bölcsészeti előtant a VIII. osztályban, hetenkint 18 órában. Tanárkodásának évszám 7.
- Matirkó Konrád**, kegyes-tanítórendi áldozópap, rendes tanár, a k. m. természettudományi társulat, a magyarországi Kárpát-egyesület rendes és a helybeli „Katona József kör“ pártoló tagja; tanította a mennyiségtant az I., III., IV., V. és VI., a rajzoló geometriát az I. osztályban, hetenkint 19 órában. Tanárkodásának évszáma 23.
- Olejovics János**, kegyes-tanítórendi áldozópap, rendes tanár, az országos tanáregyesületnek, a helybeli „Katona József kör“-nek rendes és a tápintézeti bizottság tagja, hitelemző, a II. osztály főnöke; tanította a vallástant a II. és IV., a magyar-, latin nyelvet és szépirást a II. osztályban, hetenkint 17 órában. Tanárkodásának évszáma 13.
- Pataky Imre**, világi, az ipariskola igazgatója, városi rajztanár, polg. leányiskolai tanár, a helybeli „Katona József kör“ pártoló tagja a rajziskola szereinek gondozója; tanította a rajzoló geometriát a II., III., IV. és V. és a szépirást az I. osztályban, hetenkint 10 órában. Tanárkodásának évszáma az intézetnél 21.
- Pergner József**, kegyes-tanítórendi áldozópap, rendes tanár, igazgató, a kecskeméti róm. kath. egyháztanácsnak, a főgymnasiumi bizottságnak, a tápintézeti bizottságnak és az iskolaszéknek választott, a helybeli „Katona József kör“ választmányi tagja, a kir. m. természettudományi társulat rendes tagja; tanította a természettant a VII. és VIII. osztályban, hetenkint 8 órában. Tanárkodásának évszáma 18.
- Szabó Ferencz**, kegyes-tanítórendi áldozópap, rendes tanár, házfőnök, a kecskeméti törvényhatósági bizottságnak választott, a róm. kath. egyháztanácsnak, az iskolaszéknek, a helyi „Katona József kör“-nek, az országos középiskolai tanáregyesületnek, s a kir. m. természettudományi társulatnak rendes tagja; tanította a mennyiségtant a II., VII. és VIII. osztályban, hetenkint 9 órában. Tanárkodásának évszáma 22.

Szölgvény János, kegyes-tanítórendi áldozópap, rendes tanár, a rendi növendékek tanulmányi felügyelője, a magy. történelmi, természet-tudományi és a helybeli „Katona József kör“ rendes tagja; tanította a magyar nyelvet a III. és V., a történelmet a VII. és VIII. osztályban, hetenkint 11 órában. Tanárkodásának évszáma 20.

Szücs István, ünnep. fog. tett rendi növ., helyettes tanár, I. oszt. főnöke; tanította a magyar nyelvet az I. és IV., a latin nyelvet az I., a magyar- és görög irodalmi s művelődés történeti szemelvényeket az V. osztályban, hetenkint 19 órában. Tanárkodásának évszáma 1.

Tietz Sándor, kegyes tanítórendi áldozópap, helyettes tanár, a IV. osztály főnöke; tanította a hittant az I., III. és V., a latin nyelvet a IV., a német nyelvet a IV. és V. osztályban, hetenkint 18 órában. Tanárkodásának évszáma 1.

2) Felekezeti hittanárok.

Csupics Kornél, görög kel. lelkész Szt.-Endrén, a kecskeméti gör. kel. hitközség adminisztrátora, kéthetenkint tartott vallási órákat vasárnap délelőtt. Tanárkodásának évszáma az intézetnél 4.

Fördös László, evang. reform. segédlelkész és hitoktató; tanította a reform. vallású tanulókat osztályonként heti 2—2 órában. Tanárkodásának évszáma az intézetnél 8.

Laukó Károly, ágost. evang. lelkész. Tanárkodásának évszáma az intézetnél 26.

Dr. Bárány József, főrabbi; tanította az izr. vallású tanulókat a I—VIII. osztályban, hetenkint 2—2 órában. Tanárkodásának évszáma az intézetnél 2.

3) A rendkívüli tantárgyak tanítói.

Arányi Ágost, I. főnebb; tanította a francia nyelvet a kezdőknél és a haladóknál, heti 2—2 órában.

Bartek Lajos, I. főnebb; tanította a gyorsírást a kezdőknél, hetenkint 1 órában.

Horváth György, I. főnebb; okleveles gyorsíró; tanította a gyorsírást a haladóknál, hetenkint 1 órában.

Szabados Géza, világi, zeneiskolának igazgató-tulajdonosa, az intézeti ének- és zeneiskola tanszereinek gondozója; tanította az ének és zenét mind a kezdőknél, mind a haladóknál hetenkint 2—2, összesen 8 órában. Tanárkodásának évszáma az intézetnél 16.

4) Intézeti szolgáló.

Farkas Antal, pedellus, az intézetnél szolgál a 7. évben.

III.

Előadott tananyag; tankönyvek.

1. Rendes, kötelező tantárgyak.

Első osztály.

Osztályfőnök: Szűcs István.

Vallástan, heti 2 órában. A parancsokról, a parancsok megszegéséről. A malaszt eszközeiről és a szentségekről. Az ó-szövetség története, megfelelő erkölcsi tanulságokkal. Tankönyvek: Közép katekizmus. Eger, 1885. Róder Alajos, Bibliai történet. Eger, 1887.

Tietz Sándor.

Magyar nyelv, heti 6 órában. a) Nyelvtan: a mondat- és beszédrészek, a fő- és mellékmondatok megkülönböztetése. Az alaktan, a szóképzés. b) Elbeszélő, prózai- és költői olvasmányok, különösen népmesék a görög, római és magyar történeti mondák köréből. Értelmes és kellően hangsúlyozott olvasás, az olvasmányok tartalmának szabadon való elbeszélése. Könyv nélkül tanult költemények elszavalása. Kéthetenként egy írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Dr. Szinnyei, Iskolai magyar nyelvtan I. r. Budapest, 1890. Tomor—Váradi Magyar olvasókönyv, I. r., Budapest, 1890.

Szűcs István.

Latin nyelv, heti 7 órában. Egyes mondatcsoportok s összefüggő olvasmány alapján a név- és igeragozás begyakorlása; a nemi szabályok főbb tételei; szókincs-gyűjtés; fordítás és elemzés. Hetenkint egy iskolai írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Szepesi—Tóth, Latin alaktan, I. r. Budapest, 1887., Szepesi—Tóth, olvasókönyv a latin alaktanhoz, Budapest. 1887.

Szűcs István.

Földrajz, heti 4 órában. Európa országainak természeti viszonyokon alapuló leírása, terményei, lakosai, különös tekintettel azoknak nemzeti s politikai különféleségére. Tankönyv: Hunfalvy János, Európa földrajza. Budapest, 1888. Lange—Cherven, Iskolai atlasz. Budapest, 1888.

Bartek Lajos.

Számtan, heti 3 órában. A tizes számrendszer. Alapműveletek egész számokkal és tizedes törtekkel. A törtek fogalma s a négy számolási művelet közönséges törtekkel. A méter-mérték ismertetése. Pénzisme és időszámítás. Tankönyv: Dr. Lutter Nándor, Közönséges számtan. Budapest, 1888.

Matirkó Konrád.

Rajzoló geometria, heti 3 órában. Planimetriai elemek. Pontok, vonalak és szögek fekvése és mérési viszonyai. A legfontosabb síkidomok, u.

m. a három-, négy- és szabályos sokszögek. A kör tulajdonságai és terület meghatározása. A kerülék, tojásidom s csigavonal szerkesztése. A mértani ékitményi rajzolás elemei rajzeszközökkel. Tankönyv: Landau—Wohlrab, Rajzoló geometria. I. füzet, Budapest, 1887.

Matirkó Konrád.

Szépírás, heti 1 órában. A magyar kis és nagy betűk alkotó részeinek és alakítási módjának ismertetése és gyakorlása; folyóírás.

Pataky Imre.

Tornázás, heti 2 órában. Szabadgyakorlatok. Állások. Tag szabadgyakorlatok. Kar-, láb-, törzsgyakorlatok. Járó szabadgyakorlatok. Társas szabadgyakorlatok kettesével. Tornázó rendgyakorlatok: sornyitás, mellésorakozás, kigyóvonulás. Katonai rendgyakorlatok: állás, sorfelállítás, igazodás, fedezés, fővetések, fordulatok helyben. Szergyakorlatok a korláton, nyujtón, póznákon, köteleken, a vízszintes és rézsútós létrán, gyűrűshintán, magas-, távol- és kötélugrás.

Dezső Lajos.

Második osztály.

Osztályfőnök: Olejovics János.

Vallástan, heti 2 órában. Az apostoli hitvallásról. Az erényekről és keresztény tökéletességről. A keresztség, bérmálás, utolsókenet, egyházirend és a házasság szentségéről. A szentelményekről és az imádságról. Az új-szövetség története. Tankönyvek: Közép katekizmus. Eger, 1887. Róder Alajos, Bibliai történet, Eger, 1887.

Olejovics János.

Magyar nyelv, heti 5 órában. A megelőző évi anyag ismételése mellett: a határozók tana. Az egyszerű és összetett mondatok. Elbeszélő prózai és költői olvasmányok tartalmának elmondása, elemzése. Főladott és szabadon választott költemények szavalása. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Dr. Szinnyi József, Iskolai magyar nyelvtan. II. r. Budapest, 1887. Tomor—Váradi, Magyar olvasókönyv. II. r. Budapest, 1887.

Olejovics János.

Latin nyelv, heti 7 órában. Az előző évi anyag ismételése mellett az igeragozás tüzetesen. Az igék perfectuma és supinuma. A renőhagyó, hiányos és személytelen igék. Az egyszerű és összetett mondatok rövid ismertetése. Az infinitivusi, participiumi szerkezet. Fordítás: latin és magyar mondatcsoportok, 8 mese és a római nép történetéből összefüggő olvasmányul 11 fejezet. Hetenkiint egy extemporale dolgozat.

Tankönyvek: Szepesi—Tóth, Latin alaktan. Budapest, 1887. Tóth György, Latin gyakorló és olvasókönyv. II. r. Budapest, 1887.

Olejovics János.

Földrajz, heti 4 órában. Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália és Polynéziának természeti viszonyokon alapuló leírása, terményei, lakosai, különös tekintettel néprajzi és társadalmi viszonyaikra. Tankönyv: Hunfalvy János, Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália földrajza. Budapest, 1888. Lange-Chervon, Iskolai atlasz. Budapest, 1888.

Bartek Lajos.

Számтан, heti 4 órában. Rövidített számtani műveletek. Az arányosság fogalma, az aránylatok s azok alkalmazása. Egyszerű és összetett hármasszabály és az olasz praktika. Lánccszabály s a száztóli Számolás. Kamatszámolás. Tankönyv: Dr. Lutter Nándor. Közönséges számтан. Budapest, 1889.

Szabó Ferencz.

Rajzoló geometria, heti 3 órában. Tömörmértani elemek. A sík. Az egyenesek és a síkok fekvése; lapszög és szöglet. A legfontosabb testek, u. m. hasáb, gúla, szabályos testek, henger, kúp és gömb tulajdonságai és hálózata. A testek összeillősége, hasonlósága, felszine és térfogatának meghatározása. Testminták készítése, síkékitmények rajzolása a tanár előrajza nyomán. Tankönyv: Landau—Wohlrab, rajzoló geometria II. füzet. Budapest, 1887.

Pataky Imre.

Szépírás, A magyar és német betűk alakítása és írása. Folyóírás mindakét nyelven, Greiner M. magyar és német szépírási irkák szerint.

Olejovics János.

Tornázás, heti 2 órában. Szabadgyakorlatok. Állások. Tag szabadgyakorlatok: kar-, láb-, törzsgyakorlatok. Járó szabadgyakorlatok. Futás. Társas szabadgyakorlatok kettesével és hármásával. Tornázó rendgyakorlatok: elé-, mellésorakozás, szög- és csigajárás. Katonai rendgyakorlatok: rendekbe fejlődés. Szergyakorlatok: lásd I. osztály.

Dezső Lajos.

Harmadik osztály.

Osztályfőnök: Arányi Ágost.

Vallástán, heti 2 órában. Az ember rendeltetéséről és végcéljáról. A hitről, parancsolatokról és a malaszt eszközeiről. Tankönyv: Közép katekizmus, Eger, 1885.

Tietz Sándor.

Magyar nyelv, heti 3 órában. Összefüggő történeti és egyéb olvasmányok szó- és modattani elemzéssel. Költemények tanulása; szavalás. A nyelvtan rendszeres tárgyalása. A hangsúlyos verselés rövid ismertetése

megfelelő költemények alapján. Kéthetenként egy írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Szinnyei József dr. Rendszeres Magyar Nyelvtan. Budapest, 1889. Tomor—Váradi Olvasókönyv, III. rész. Budapest, 1887.

Szölgyémy János.

Német nyelv, heti 4 órában. A helyes olvasás és írás szabályai. A nevek és igék ragozása, a szóképzés elemei. Mondatalkotás, szórend. Szótanulás és fordítás. Prózai és költői darabok olvasása. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Szemák István dr. Német nyelvtan. Budapest, 1886. U. a. Német olvasókönyv. Budapest, 1883.

Arányi Ágost.

Latin nyelv, heti 6 órában. Az alaktan átisméltése mellett a mondattanból az egyszerű mondat rendszeres tárgyalása. Az infinitivus és participialis mondatszerkezet gyakorlati ismertetése. A szóképzéstan. Szavak, hasonértelmű szók és kifejezések tanulása. Prosodiai alapfogalmak. Összefüggő olvasmány Liviusból: 1. A római köztársaság kezdete. 2. Tarquinius Porsennát ingerli háborúra Róma ellen. Horatius Cocles. Mucius Scaevola. 3. Háború a Latinokkal. 4. Menenius Agrippa. 5. Ovidiusból: Gabii capti. 6. Phaedrusból több mese. Egyes mondat-tani szabályok után előforduló gyakorlati példák. Hetenként egy írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Szepesi—Tóth mondattan. Budapest 1887. Bartal—Malmosi, Latin olvasókönyv Livius, Ovidius és Paedrusból. Budapest 1883.

Arányi Ágost.

Történelem, heti 4 órában. Magyarország története, különös tekintettel a kiválóbb történeti alakok méltatására és a műveltségi viszonyokra. Magyarország területi és népességi viszonyai, az alkotmány, törvényhozás, közügyek s az anyagi és szellemi fejlődés ismertetése. Tankönyv: Varga Ottó. A magyarok története és Magyarország a jelenben. Budapest, 1892.

Junker László.

Physikai földrajz, heti 2 órában. Physikai alapismeretek az erőről és mozgásról, a hőről, delejességről és villanyosságról. A föld mint égi test. A föld szárazulatai, vizei, levegője és belseje. Tankönyv: Dr. Schmidt Ágoston, Physikai földrajz. Budapest, 1891.

Bartek Lajos.

Számтан, heti 3 órában. Összetett hármasszabály. Egyszerű és összetett kamatszámolás. Határidő számolás. Egyszerű és összetett lerovat-számítás. Ráfizetmény. Gűngysűly. Társaság- és elegytés-szabály. Állam- és értékpapírok Tankönyv: Dr. Lutter N., Közűnsűges számтан. Budapest, 1888.

Matirkó Konrad.

Rajzoló geometria, heti 2 órában. A pont; az egyenes és a szűg műrűse és másolása, párhuzamosok szerkesztűse. A rajzműrtűk. Egyenes vonalű

idomok szerkesztése. Egybevágóság, hasonlóság és simmetria; különösen az egybevágó és hasonló háromszögek tulajdonságain alapuló szerkesztések és ezek alkalmazása a gyakorlatban. A húr és érintő tulajdonságai. A körben lévő szögek; a körbe és a körülírt szabályos sokszögek. Két kör viszonyos fekvése. Kisebb területek felmérési módja. A nivellálás és helyszinrajzolás elemei. Tankönyv: Landau—Wohlrab, Rajzoló geometria. III. f. **Pataky Imre.**

Tornázás, heti 2 órában. Szabadgyakorlatok. Állások. Tagszabadgyakorlatok: kar, láb- és törzsgyakorlatok. Járó szabadgyakorlatok. Társas szabadgyakorlatok kettesével, hármasával és tömegben. Tornázó rendgyakorlatok: ellenvonulás, köralakítás, kanyarlatok a középpont körül. Katonai rendgyakorlatok: kanyarodások, kettős rendekbe fejlődés. Szergyakorlatok a korláton, nyújtón, póznákon, köteleken, a rézsutos- és vízszintes létrán, lovon, magas- és távolugrás. **Dezső Lajos.**

Negyedik osztály.

Osztályfőnök: Tietz Sándor.

Vallástan, heti 2 órában. A kath. istentiszteletről. A templomokról. Az egyházi ruhákról és edényekről. A szentségek kiszolgáltatásáról. A szentelményekről és áldásokról. Az egyházi évről. Tankönyv: Frenzl Ince, Liturgika, Budapest, 1882. **Olejovics János.**

Magyar nyelv, heti 4 órában. Irály- és verstan megfelelő olvasmányokkal. Arany „Toldi“-ja, nyelvi és tárgyi magyarázatokkal. Kéthetenként egy, részben házi, részben iskolai gyakorlat. Tankönyvek: Névi Stilisztika. I. Budapest, 1887. Lehr Albert Arany Toldija. Budapest, 1887. **Szücs István.**

Német nyelv, heti 3 órában. A nyelvtan rendszeres áttekintése: igeitan, névragozás, praepositíók és postpositíók, határozók, kötő- és indulatszók, szóképzés, helyesírás. Mondattan. Válogatott költői és prózai olvasmányok. Kéthetenkiut egy írásbeli dolgozat. Tankönyv: Dr. Szemák István. Elméleti és gyakorlati német nyelvtan. Budapest, 1888. U. a. Német olvasókönyv. II. r. Budapest, 1887.

Tietz Sándor.

Latin nyelv, Heti 6 órában. A mondattanból: módok és idők a mellékmondatokban, az alanyi, tárgyi, határozó, jelző, értelmező mellékmondatok, függő beszéd. Verstanból prosodia, a vers alkotó részei, verslejtés, hexameter dactylikus és a senarius versek. Liviusból: 1) Mene-nius Agrippa. 2) C. Marcus Coriolanus. 3) Lex agraria. Fabii. Phaedrusból: 1) Graculus superbus et pavo. 2) Rana rupta et bos.

Ovidiusból: 1) a négy korszak. 2) Icarus. Hetenkint egy iskolai írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Szepesi-Tóth, Latin mondattan. Budapest, 1887. Bartal—Malmosi, Latin olvasókönyv Livius-, Ovidius- és Phaedrusból. Budapest, 1883.

Tietz Sándor.

Történelem, heti 3 órában. A görög nép fejlődését megelőző népek műveltségi állapota. A görögök és rómaiak története az actiumi ütközetig, főtekintettel a művelődési és alkotmányi viszonyok fejlődésére. Tankönyv: Szülgyémi János, Világtörténelem. I. k. Budapest, 1891.

Junker László.

Természetrész, heti 3 órában. Ásvány-, kőzet- és földtan, az ásványok behatott ismeretéhez szükséges vegytani előismeretekkel. Az ásványok tulajdonságai. Az ásványok rendszere s az iparilag fontosabb ásványok részletes leírása. Egyszerű és összetett kőzetek. Földtan. Tankönyv: Dr. Róth Samu, Az ásvány-, kőzet- és földtan alapvonalai. Budapest, 1888.

Bartek Lajos.

Mennyiségtan, heti 3 órában. A négy alpmivelet algebrai egész számokkal, kiterjeszkedve a négyzetre- s köbre-emelés szabályaira és a mértani haladványok főbb tulajdonságaira. A számok oszthatósága, tényezőkre bontás, a legnagyobb közös osztó és legkisebb közös többszörösének meghatározása. A négy alpmivelet betűszám-tani törtekkel. Elsőfokú egyenletek egy ismeretlennel. Tankönyv: Dr. Lutter Nándor, Betűszám-tan, I. füzet. Budapest, 1884.

Matirkó Konrád.

Rajzoló geometria, heti 2 órában. Kúpszeletek: kerület, hajtálék és mentelék szerkesztése adott alkotó részek alapján. Elemi axonometria. Ábrázolás egy és két vetületi síkon. Egyszerűbb tárgyak homlokrajzának, alaprajzának és keresztmetszetének ismertetése és rajzolása. Tankönyv: Landau—Wohlrab, Rajzoló geometria III. f.

Pataky Imre.

Tornázás, heti 2 órában. Szabadgyakorlatok. Térdelések, támaszfekvések. Tagszabadgyakorlatok. Járó szabadgyakorlatok különféle lábtartással. Szökdelések. Kitarató futás. Társas szabadgyakorlatok kézi szerekkel. Tornázó rendgyakorlatok: körülkörös, ellenvonulás, csillagalakítás. Katonai rendgyakorlatok: rendekbe, kettős rendekbe fejlődés menetben. Szergyakorlatok: lásd III. osztály.

Dezső Lajos.

Ötödik osztály.

Osztályfőnök: Junker László.

Vallástan, heti 2 órában. Előismeretek a vallásról. A kath. vallás igazsága. A bizonyítéki források. Krisztus Jézus isteni küldetése és istensége.

- A kath. egyház isteni tekintélyei. Tankönyv: Dr. Wappler Antal. A kath. egély tankönyve, I. r. Eger, 1882. **Tietz Sándor.**
- Magyar nyelv**, heti 3 órában. Költői olvasmányok: balladák, a tartalom, költői nyelv, szerkezet és versalak magyarázatával. Az írásművek szerkesztésének általános szabályai, megfelelő olvasmányokkal. Havonkint egy házi írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Névy L. Stiliztika, II. rész. Budapest, 1885. Magyar Balladák. Magyarázzák: Greguss Á. és Beöthy Zsolt. Budapest, 1888. **Szölgvény János.**
- Német nyelv**, heti 3 órában. Nyelv- és mondattani ismétlések. Mesék, leírások, rajzok, párbeszéddek és románczok, költemények fordítása és elemzése. Havonkint egy iskolai írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Dr. Szemák István, elméleti és gyakorlati német nyelvtan, II. r. és német olvasókönyv, III. r. Budapest, 1888. **Tietz Sándor.**
- Latin nyelv**, heti 6 órában. Nyelvtani és mondattani ismétlések, stílusgyakorlatok, Livius XXI. könyve. Catulusból IV., IX., XIII. Vergiliusból Ecl. I. Horatiusból Carm. II. 3. III. 2. IV. 3. 7. Epod. 7. Tibullusból II. 1, 1—30. Ovidiusból Trist. IV. 10. Met. I. 313—415. Fast. IV. 809—858. Irodalomtörténeti és metricai bevezetéssel. Kéthetenkint iskolai írásbeli gyakorlat. Tankönyvek: Bartal—Malmosi Titi Livii A. U. Conditá Ls. L. XXI. XXII. Budapest 1882. Bartal—Malmosi jegyzetek Tit-Livius XXI. és XXII. könyvéhez. Budapest 1881. Pirchala Imre Anthologia Latina. Budapest, 1885. **Junker László.**
- Görög nyelv**, heti 5 órában. Hangtan. Névalaktan. Az igealaktanból az ω végű igék. Az elméleti rész begyakorlására mondatok és kisebb elbeszélések fordítása görögből magyarra és magyarból görögre. Kéthetenkint egy iskolai írásbeli gyakorlat. Tankönyvek: Dr. Maywald József Görög nyelvtan. Budapest 1891. Dr. Maywald József Görög gyakorlókönyv. Budapest 1887. **Janny László.**
- Magyar irodalmi olvasmány, görög irodalom és művelődés-történelem**, heti 2 órában. a) Szemelvények a magyar prózairókból. Kármán József értekező munkáiból, Kazinczy és Berzsenyi leveleiből, Salamon F. „A török hódítás” című munkájából a Hunyadiak kora. Költői olvasmány: Lirai szemelvények a klasszikus iskolához tartozó költők műveiből. b) Összefüggő részek olvasása Thukydides II. VI. és VII. könyvéből, tárgyi és szerkezeti magyarázattal. Görög állami régiségek. A görög történetírás vázlatos ismertetése. Tankönyvek: Dr. Jancsó Benedek: Magyar irodalmi olvasmányok, Budapest, 1890. Schill Salamon: Görög régiségek, Budapest 1891. Szilasi Móríc: Szemelvények Thukydidesből. Budapest, 1891. **Szűcs István.**

Történelem, heti 3 órában. A római császárság s annak műveltségi viszonyai. A római császárság romjain keletkezett államok. A romanismus hatása. A kereszténység eredete és átalakító befolyása. A nyugoti császárság megújítása. A pápaság emelkedése; a pápaság és császárság küzdelme. A kereszties hadjáratok. A középkori intézmények bomlása. Európa mai főbb államainak megalakulása, kiváló tekintettel a művelődés fejlődésére. Tankönyv: Vaszary K. Világtörténelem. II. k. Budapest, 1889. **Junker László.**

Természetráajz, heti 2 órában. A növények tagozata élő példányokon. Virágok ismertetése az őszi flórából. Sejttan, alaktan és szövettan göröcsői mutatványokkal. Linné rendszere. Rendszeres leiró növénytan. A növények földrajzi elterjedése. Tankönyv: Dr. Róth Samu. A növénytan alapvonalai. Budapest, 1888. **Bartek Lajos.**

Mennyiségtan, heti 4 órában. Betűszámtn: határozott elsőfokú egyenletek több ismeretlennel. A kéttagnak magasabb positiv egész hatványai. Számtani haladványok. Gyökfejtés. Másodfokú egyenletek egy ismeretlennel. Mértan: a síkmértan főtételei. Tankönyv: Dr. Lutter Nándor, Betűszámtn. II. füzet. Budapest, 1885. és u. a. Mértan I. füzet. Budapest, 1881. **Matirkó Konrad.**

Rajz, heti 2 órában. Szinezett síkdiszitmények a classikus korból; különösen meander és palmetta combinatiói. Elméleti magyarázat az ékitményekről általában, az ékitmény-stylekről és az egyes styleket jellemző alap-alakokról. A szinek és szinstylek rövid ismertetése. **Pataky Imre.**

Tornázás, heti 2 órában. Szabadgyakorlatok. Állások. Tag szabadgyakorlatok ellenkező oldali mozgásokkal. Társas szabadgyakorlatok hármásával. Tornázó rendgyakorlatok: 8-as járás, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{4}$ kanyarlatok négyes sorokban. Katonai rendgyakorlatok: szakaszgyakorlatok. Szergyakorlatok: nehezebb gyakorlatok minden tornaszeren. **Dezső Lajos.**

Hatodik osztály.

Osztályfőnök: Kováts Antal.

Vallástan, heti 2 órában. A ker. kath. ágazatos hittan. Az Istenről, teremtésről, az emberi nem bűnbeeséséről. Isten fia megtestesüléséről. Az ember megigazulásáról. A szentségekről. Az igazak boldogításáról a túlvilági életben. Krisztus eljövételéről dicsőségében. Tankönyv: Dr. Wappler Antal. A ker. kath. egély tankönyve. II. Eger, 1873.

Janny László.

Magyar nyelv, heti 3 órában. Költői olvasmány: Shakespeare-től Coriolanus, Moliértől Tudós nők, megfelelő tárgyi és tartalmi magyarázatok kíséretében, főtekintettel a drámai szerkezet- és jellemzésre. Rhetorika: a prózai, különösen a történelmi, szónoklati és értekező műfajok elmélete, tekintettel fejlődésükre a görög, római és magyar irodalomban. Szónoklatok, történetrészletek, értekezések, kritikák olvasása. Havonkint egy írásbeli házi dolgozat. Tankönyv: Névy László, Rhetorika. Budapest, 1879. és Olvasmányok a retorikához. Budapest, 1886. Shakespeare Coriolanus. Magy. Névy László, Budapest, 1890. Molière Tudós nők. Magy. Greguss Agost, Budapest, 1880.

Kováts Antal.

Német nyelv, heti 3 órában. A német balladaköltészet elméletileg és példákban Költői és prózai olvasmányok nyelvi és tárgyi magyarázatokkal, azok fordítása és elemzése, a szókincs gyarapítása, folytonos nyelvtani ismétlések. Havonkint egy iskolai dolgozat. Tankönyvek: Dr. Szemák István, Elméleti és gyakorlati német nyelvtan. II. r. és Német olvasókönyv. III. r. Budapest, 1879.

Arányi Ágost.

Latin nyelv, heti 6 órában. Nyelvtani ismétlések és stílusgyakorlatok. Sallustius, De bello Jugurthino. Vergilius, Aeneis I. és II. ének. Cicero, De imperio Cn. Pompei. Kéthetenkint egy iskolai írásbeli gyakorlat. Tankönyvek, Pirchala Imre, P. Vergilii Maronis Aeneidos Libri XII. Budapest, 1882. Pirchala Imre, Jegyzetek Vergilius Aen. I—XII. énekében. Budapest, 1882. M. T. Ciceronis De imperio Cn. Pompei oratio. Magyarázta Dr. Keleti Vincze, Budapest, 1887. Kempf—Holub, Sallust Cr. De Conjuratone Cat. et de bello Jug. Budapest, 1888.

Kováts Antal.

Görög nyelv, heti 5 órában. A μ végű és a rendhagyó igék. Szóképzés és szóösszetétel. A mondattan főbb szabályai. Fordítás a Gyakorló- és Olvasókönyvből 1—50. szakasz, a Chrestomathiából az Anabasis V., VI., VIII. szakasz. Kéthetenkint egy iskolai írásbeli gyakorlat. Tankönyvek: Dr. Maywald József, Görög Nyelvtan. Budapest, 1887. Dr. Maywald József, Görög Gyakorló- és Olvasókönyv. Budapest, 1888. Dr. Schenkl—Horváth, Chrestomathia Xenophon műveiből. Budapest, 1887.

Horváth György.

Történelem, heti 3 órában. Az irodalom, tudományok, társadalmi és politikai élet újjászületése. A nagy fölfedezések és következményei. A reformatio és ellenreformatio. A nagy hatalmak megalakulása s az állami élet kifejlése. Az angol, amerikai és francia forradalom s ezek következményei. Közép-Európa története a bécsi kongressusig. A

- legújabb kor rövid áttekintése. Tankönyv: Vaszary K. Világtörténelem. III. k. Budapest, 1883. **Junker László.**
- Természetrajz**, heti 3 órában. Általános állattan, a szervek és szervrendszerek leírása, az állattörzsek megkülönböztetése. A fejlődéstan és élettan elemei. Állatrendszer az egyes osztályok főbb képviselőinek leírásával. Az állatok földrajzi elterjedése. Tankönyv: Dr. Róth Samu. Az állattan alapvonalai. Budapest, 1886. **Bartek Lajos.**
- Mennyiségtan**, heti 3 órában. Algebra: A hatványozás általánosítása (negatív kitevők és alkalmazásuk a tízes számrendszerben, tört kitevők.) Képzetes mennyiségek. Brigg-féle logaritmuskok; műveleti szabályok; logaritmuskok kiszámítása és számolás logaritmuskokkal. Tankönyv: Dr. Lutter N. Betűszám-tan III. füzet. Budapest, 1882. Geometria: A goniometria s alkalmazása a sík-három szögek és sokszögek megoldására. A pont koordinátái, két pont távolsága. Egyszerű algebrai kifejezések graphikai ábrázolása. Tankönyv: Dr. Lutter N. Mértan, II. füzet. Budapest, 1881. **Matirkó Konrád.**
- Tornázás**, heti 2 órában. Szabadgyakorlatok. Három és négy részből álló összetett tag szabadgyakorlatok. Birkózó gyakorlatok. Társas szabadgyakorlatok kézi szerekkel. Tornázó rendgyakorlatok: füzérek. Katonai rendgyakorlatok: kettős rendekbe fejlődések, húzódások menetben. Szergyakorlatok. lásd V. osztály. **Dezső Lajos.**

Hetedik osztály.

Osztályfőnök: Janny László.

- Vallástan**, heti 2 órában. A ker. kath. erkölcs-tan. Előismeretek. Az Istennek tetsző élet alapföltételei. Az Istennek tetsző élet, tekintettel Istenre és az ő teremtményeire. Az Istennek tetsző élet tökéletesítése. Tankönyv: Dr. Wappler Antal. A ker. kath. egély tankönyve, III. Eger, 1873. **Janny László.**
- Magyar nyelv**, heti 3 órában. Poetica, a költői műfajok elmélete, tekintettel jelentékenyebb fejlődés mozzanataikra az egyes nemzeti irodalmakban, különösen a magyarban. Költői és aesthetikai olvasmányok az olvasókönyvből és Gyulai, Greguss, Beöthy műveiből. Havonkint egy írásbeli házi dolgozat. Tankönyv: Névy L. Poetika. Budapest, 1880. és Olvasmányok a petikához. Budapest, 1881. **Kováts Antal.**
- Német nyelvtan**, heti 3 órában. Hermann und Dorothea és Minna von Barnhelm valamint egyéb kisebb költői és prózai darabok olvasása nyelvi és tárgyi magyarázatokkal, azok fordítása és elemzése. Etymo-

- logiai fejtegetések. Nyelvtani ismétlések. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Dr. Szemák István, német nyelvtan II. r. Német olvasókönyv IV. r. Budapest, 1879. Herman und Dorothea, magyarázó jegyzetekkel ellátta Hoffmann Mór, Nagy Kanizsa, 1880. és Minna von Barnhelm. Reclam-féle kiadás. **Arányi Ágost.**
- Latin nyelv**, heti 6 órában. Ciceró: In Catilinam I. és IV. In Antonium Philippicam I. Epist. Ad Fam. V. 7. Ad Att. II. 22., III. 1., Ad fam. XIV. 4. XIV. 2. Ad Att. IV. 1. IV. 2. Ad Fam. V. 12. II. 4. II. 5. Ad Fam. XII. 4. — Vergil Aen. II. III. — Kéthetenként egy iskolai írásbeli gyakorlat. Tankönyvek: Ciceronis orationes sel. ed. Dávid. Budapest, 1890. Cicero válogatott levelei, Jánosi. Budapest 1884. Vergilius Aen., Pirchala. Budapest, 1890. **Janny László.**
- Görög nyelv**, heti 5 órában. Homeros Ilias I. teljesen II. 1—430. XVI. 1—255. Herodotosból a szemelvények szerint I. IV. V. VI. VII. VIII. IX. X. Kéthetenként egy iskolai írásbeli gyakorlat. Tankönyv: Csengeri János Homeros Iliasa, Budapest, 1886. Dávid István, Szemelvények Herodotos műveiből. Budapest, 1886. **Horváth György.**
- Történelem**, heti 2 órában. Európa, Ázsia és Amerika független államainak s gyarmatainak történeti áttekintése a jelen korig, alkotmányuk természeti és műveltségi viszonyaik ismertetése. Tankönyv: Scholtz A., Politikai Földrajz. Budapest, 1883. **Szölgvény János.**
- Természettan**, heti 4 órában. Bevezető meghatározások és alapfogalmak. Általános tulajdonságok és erők. Mechanika, rezgés, hangtan és fénytannal kísérletekkel és matematikai megállapításokkal. Tankönyv: Dr. Schmidt Ágoston, Természettan. Bpest, 1887. **Perger József.**
- Mennyiségtan**, heti 3 órában. Algebra: A másodfokú egyenletek egy és több ismeretlennel. A complex számok. A rendszeres sok tagok főbb tulajdonságai. Maximum és minimum értékek másodfokúakra hozható felsőbbfokú egyenletek. Sorok. Kamatos-kamat. Tankönyv: Dr. Lutter Nándor, Betűszámítás, Budapest, 1888. Mértan: Testmértan. A szögletes és gömbölyű testek felszíneinek és térfogatainak kiszámítása. Tankönyv: Dr. Lutter Nándor, Mértan, Budapest, 1888. **Szabó Ferencz.**
- Tornázás**, heti 2 órában. Szabadgyakorlatok. Összetett tagszabadgyakorlatok váltva és összekötve járással; birkozó gyakorlatok. Társas szabadgyakorlatok vasbotokkal. Tornázó rendgyakorlatok: Fűzergyakorlatok, katonai rendgyakorlatok, húzódások menetben, fejlődések rendekből és kettősrendekből. Szergyakorlatok: a csapatok erejének és ügyességének megfelelő szergyakorlatok; súlyemelés, súlydobás. **Dezső Lajos.**

Nyolczadik osztály.

Osztályfőnök: Horváth György.

Vallástan, heti 2 órában. A róm. kath. egyház külső és belső története. Tankönyv: Dr. Wappler A., A kath. egyház története. Eger, 1878.

Janny László.

Magyar nyelv, heti 3 órában. A magyar nemzeti irodalom ismertetése, különös tekintettel Vörösmarty, Petőfi, Arany és Madách költészetére, a jelentősebb irodalmi irányok és férfiak tüzetes méltatása, műveik, illetőleg Gyulai, Toldy, Beöthy, Szilády, Kemény és mások idevágó munkáinak olvasása alapján. Havonkint egy írásbeli házi dolgozat. Tankönyv: Beöthy Zsolt, A magyar nemzeti irodalom történeti ismertetése. I. II. kötet. Budapest, 1888. és 1890. **Kováts Antal.**

Német nyelv, heti 3 órában. Részletek Goethe Egmontjából, Schiller kritikája Egmontról. Részletek Chamisso Schlemihljéből valamint egyéb költői és prózai darabok olvasása nyelvi és tárgyi magyarázatokkal, azok fordítása és elemzése. Etymologiai fejtegetések, hasonértelmű szók kikeresése és elemzése. Beszédgyakorlatok, nyelv- és mondattani ismétlések. Havonkint egy iskolai dolgozat. Tankönyvek. Dr. Szemák István, Német nyelvtan, II. r. Német olvasókönyv. IV. r. Budapest, 1879. Egmont, magyarázta Dr. Bauer Simon. Budapest, 1888. és Peter Schlemihl. Reclam-féle kiadás. **Arányi Ágost.**

Latin nyelv, heti 5 órában. Horat. Carm. I. 1. 2. 3. 4. 14. 22.; II. 7. 10. 14.; III. 30. Carmen seculare. Epod. 2. 7. Epist. I. 5. 7. Sat. I. 6. 9. Ars. poeticából 1—14.; 251—262.; 275—291. Tacit. Ann. I. 1—15.; II. 43. 59—61.; 69—83.; VI. 50—51.; XIII. 1—4.; XV. 38—44. Nyelvtan, régiség, irodalomtörténet. Kéthetenkint egy iskolai gyakorlat. Tankönyvek: Bartal—Malmosi, Horatii opera omnia, Budapest, 1880. Dávid—Pozder, Tacitus, Budapest, 1890. **Horváth György.**

Görög nyelv, heti 3 órában. Homerus Od. I. 1—324.; II. 1—432.; VI. 1—493.; IX. szemelvényesen. Platon, Apologia. Kéthetenkint egy iskolai gyakorlat. Tankönyvek: Csengeri János, Homeros Odysseaja, Budapest, 1886. Szamosi, Szemelvény Platon műveiből, Budapest, 1883. **Horváth György.**

Történelem, heti 3 órában. Magyarország oknyomozó történelme, tekintettel az alkotmány fejlődésére, a műveltségi viszonyokra és a kútfőkre. Tankönyv: Ribáry F. dr. Magyarország Történelme, átdolgozta Mangold L. Budapest, 1886. **Szölgyémy János.**

Természettan, heti 4 órában. Hőtan. delejesség és villanyosság, az anyag szerkezetére vonatkozó khemiai főbb tételek, a kosmograplia elemei

kísérletekkel és matematikai megállapításokkal. Tankönyv: Dr. Schmidt Ágoston, Természettan. Budapest, 1887. **Perger József.**

Mennyiségtan, heti 2 órában. Kapcsolattan. Helyeserelés, csoportozás, változtatás. Newton kéttagú tantétele. Általános ismétlés. Tankönyv: Dr. Lutter Nándor, Betűszámтан. Budapest, 1888.

Szabó Ferencz.

Bölcseleti előtan, heti 3 órában. A psychologia és logika elemei. A lelki jelenségek főcsoportjai. A testi tevékenység és érzékenység. Az értelem kifejlődése. Az erkölcsi érzelmesség. Az akarat. Az emberi test kettőssége. A logika feladata. A deductiv és inductiv módszer. A tanuságtétel és bírálata. Az egyes tudományok módszere. A logikai tévedés. Tankönyv: Joly H. Philosophiai propädeutika. A psychologia és logika vázлата. Bpest, 1886.

Kováts Antal.

Torna, heti 2 órában. Lásd VII. osztály.

Dezső Lajos.

2) Rendkívüli, nem kötelezett tantárgyak.

Franczia nyelv, heti 2 órában. Helyes olvasás és írás, az alaktan elemei, a beszédrészek és azok alkalmazása, prósai és költői olvasmányok fordítása, elemzése és emlézése; beszédgyakorlatok. — Tankönyv: Noél Károly franczia nyelvtan I. r. Bpest, 1891.

Arányi Ágost.

Gyorsírás, kezdőknél és haladóknál heti 1—1, összesen 2 órában.

Kezdőknél: A Gabelsberger-Markovits rendszerű gyorsírásnak levelezési része. — Tankönyv: Forrai Soma. A magyar gyorsírás tankönyve. Levelező rész. Bpest, 1886.

Bartek Lajos.

Haladóknál: A Gabelsberger-Markovits rendszerű gyorsírás vitairási része. Gyakorlásul különböző gyorsaságú dictatumok leírása szolgált. — Tankönyv: Forrai Soma, A magyar gyorsírás tankönyve, Vitairás. Bpest, 1886.

Horváth György.

Műének és zene. Mind az éneket, mind a vonós hangszerű zenét két csoportban a kezdők és haladók külön, díjtalanul tanulják az intézetnél a tanulók heti 2-2 összesen 8 órában. A kezdő énekeseknél e tanévben végzett tananyag, vonal rendszer, hangjegy-ismeret és írás, hanggyakorlatok, természetes hanglépcső, különféle ütények. Ezen kívül a hétköznapi miseénekek is tanítottak, mely célra Szepesi énekkönyve használtatott. A kezdő zenetanulók tananyaga, Késmárky Árpád új hegedű iskolája volt. A szabatosabb játék elsajátítására, valamint az ütény iránti érzék fülkeltésére a már haladottabb tanulók egy kisebb ének- és zenekart alakítottak, mely énekkar 21 tagból, a zenekar 14 tagból állott.

A haladó énekesek és zene tanulók a lefolyt tanévben is, főleg az

ünepeken előadatni szokott zenés miseénekek, valamint nagyobb szabású világi ének- és zenedarabok betanulásával foglalkoztak. Az előadott szerzemények közül említendők: Horák F. op: 13. Szabados Géza op. 84 nagymiséje Graduale Führer R. op. 22 és Diabelli A. Offertorium, Reineke, Schmidt, Diabelli, Tantumergo Horák W. E. Világi darabokat pedig. Verdi, Müller, Offenbach, Abbt, és Szabados Gézától adott elő az ének- és zenekar. Az ének- és zenevizsgálat június 21-én tartatott meg következő műsorozattal: 1. Magyar induló. Előadja a főgymn. zenekara. 2. Az irgalom, Jakab Ödöntől, Szavalja Viezner Gyula, k. r. n. p. 3. Nemzeti zászló, Huber Károlytól. Előadja a k. r. növ. papok énekkara. 4. Ilóra, Várady Antaltól. Szavalja Koczka Antal, VIII. o. t. 5. Ernani, Verditől. Előadja a főgymn. zenekara. 6. Pali története, Tompa Mihálytól. Szavalja Bagi Kálmán, I. o. t. 7. Nédal-egyveleg, ének- és zenekarra alkalmazta Szabados Géza. Előadja a főgymn. vegyes ének- és zenekara. 8. Potpourri a „Szép Heléna” cz. operettéből, Offenbachtól. Előadja a k. r. növ. papok zenekara. 9. A fenegyerekek, ének- és zenére alkalmazta Szabados Géza. Előadja a főgymn. kis ének- és zenekara. 10. Pályázatok kihirdetése. 11. Kakasülön, Gabányitól. Szavalja Hay Gyula; VIII. o. t. 12. Magyar induló. Előadja a főgymn. zenekara.

Szabados Géza.

3) A jövő évre előirányzott tananyag és tankönyvek.

Jövő évre a tanítás tervét és anyagát illetőleg az intézeti tanártestület teljesen alkalmazkodni fog az „Állandó tanmenet”-hez, melyet a kir. főigazgatóság a nmlt. vall.- és közokt. ministerium 21,199/88. sz. rendelete alapján 1302/89. sz. a. helybenhagyott.

Tankönyv változások: Szülőgyémny János. Világtörténet II. rész. Bpest, 1892. (V. oszt.) Brozik-Paszlavszky. Földrajz gymnas. számára I. rész. (I. oszt.) Bpest, 1887.

IV.

Írásbeli feladványok.

1) Magyar nyelven.

V. osztályban. A tanya. Leírás. — Kont. Elbeszélés Garay után. — Halottak estéjén. Elmélkedés. — Hunyadi László halála. Elbeszélés. — Az ifjú erényei. Levél. — A pályaháznál. Életkép. — Mátyás király. Jellemrajz. — A régi magyarok vendégszeretete. Erkölesrajz. — Szabadon választott tárgyú életkép. — Fél akarat égész bukás. Chria.

VI. osztályban. Melyek Coriolanus jellemének vonásai az expositióban? Fejtegetés. Minő elvekért történik Shakspeare Coriolanusában a drámai összeütközés? Fejtegetés. Minő szerepet játszik Volumnia Coriolanus bukásának előidézésében? Fejtegetés. A komikus küzdelem a „Tudós nők“-ben. Fejtegetés. Nagy Péter mint uralkodó és mint ember. Jellemzés. Minő hatások alatt jött létre Vörösmarty Zalánfutása? Értekezés. Deák felirati javaslatának szerkezete és gondolatmenete. Fejtegetés. A háládatlan ember hasonló az egyiptomi fővényes pusztákhoz, melyek mohón elnyelik az esővizet és semmit sem teremnek. (Faludi.) Kifejtés.

VII. osztályban. Miért legtökéletesebb művészet a költészet? Fejtegetés. A hangsúlyról. Értekezés. Deli Vid tettei a Zrinyiaszban. Elbeszélés. Jósika Miklós br. „A csehek Magyarországon“ cz. történeti regényének tartalma. Tartalmi vázlat. Horatius Ars poetikájának széptani eszméi. Fejtegetés. Széchenyi reformeszméi Arany Jánosnak „Széchenyi emlékezete“ című ódája alapján. Értekezés. Petőfi „Erdélyben“ című költeményének fejtegetése politikai és széptani tekintetben. Fejtegetés. Bánk bán jellemének kiválósága és gyarlósága. Fejtegetés. A jellem- és helyzetkomikum különös tekintettel Szigligeti „Fenn az ernyő nincsen kas“ cz. vigjátékára. Értekezés.

VIII. osztályban. A halotti beszéd és könyörgés ragozási sajátosságai. Értekezés. I. Balassi Bálint költészetének irodalomtörténeti fontossága. Értekezés. Pázmány szónoki műveinek méltatása. Irodalomtörténeti értekezés. Kálmán király nevezetesebb intézkedései. Történeti értekezés. Az Anjouk jelentősége hazai történetünkben. Történeti értekezés. Vörösmarty lyrai költeményeinek közös eszmék szerint való csoportosítása és méltatása. Irodalomtörténeti értekezés. „Az ember csak emberek között lehet emberré“. (Fichte.) Elmélkedés. A népies trias lyrai költészetének összehasonlító méltatása. Értekezés.

2) Érettségi feladványok.

A szeptemberi vizsgálatokhoz.

Magyar nyelvi feladványok.

1. Kisfaludy Károly érdemei a drámaírás terén. (Irodalom történeti értekezés).

2. A lencsék szerepe a fénytanban, fontosságuk a tudományban és az életben. (Természettani értekezés.)

3. A mohácsi vész politikai, vallási és közművelődési tekintetben. (Történelmi értekezés.)

Jelesen dolgozott —, jól 2, elégségesen 2, elégtelenül 1.

Német nyelvi feladvány.

Fordítás magyarból németre: „A koldus fiú.” (Jókay.)
 Jelesen dolgozott —, jól —, elégségesen 5, elégtelenül —.

Latin nyelvi feladvány.

Fordítás magyarból latinra: A Gallok erkölceiről. J. Caesar nyomán.
 Jelesen dolgozott —, jó 2, elégségesen 2, elégtelenül 1.

Görög nyelvi dolgozat.

Fordítás görögből magyarra: Platon, Euthyphron XVI. C. utolsó bekezdése és a XVII. C. 6-ik bekezdése.

Jelesen dolgozott —, jól 1, elégségesen 2, elégtelenül 2.

Mennyiségtani feladványok.

1. Valaki részletfizetésre vesz házat, a mennyiben minden év végével 2200 frtot fizet. $5\frac{1}{2}$ percentses kamatokat számítva 20 év múlva a ház ára ki volt fizetve. Mi a ház ára?

2. Számítsák ki azon koczká felszine és térfogata, mely térfogatra nézve három adott koczká összegével felér; e koczkák élei sor szerint $a = 3.17$ m., $b = 4.38$ m., $c = 5.07$ m.

Jelesen dolgozott —, jól 4, elégségesen 1, elégtelenül —.

A decemberi vizsgálatokhoz.**Magyar nyelvi dolgozatok.**

1. A reformáció hatása irodalmunkra. (Értekezés.)
2. A gőzpép feltalálása és fontossága. (Természettani értekezés.)
3. „Ne gondold, mintha a tanulás csak bizonyos időkhöz, az ifjúság éveire köttetnék.” Kölcsey. (Kifejtés.)

Az eredmény elégséges; egy tanuló dolgozott.

Német nyelvi dolgozat.

Fordítás magyarból németre: Indiai jelenet, töredék.

Az eredmény: elégséges.

Latin nyelvi dolgozat.

Fordítás magyarból latinra: Pyrrhus harca a rómaik ellen.

Az eredmény: elégséges.

Görög nyelvi dolgozat.

Fordítás görögből magyarra: Homeros od. 19. 559--581.

Az eredmény: jó.

Mathematikai dolgozat.

1. Valaki 1600 frtot tesz minden év kezdetén $4\frac{1}{2}\%$ mellett a takarékpénztárba. Mennyi pénze lesz 15 év múlva?

2. Valamely gömb felszine $F = 5.474 \text{ m}^2$, mekkora térfogata (K)?
Az eredmény: elégséges.

Az évvégi rendszeresített érettségi vizsgálatok jun. 25—28-ig tartattak meg. Ezekről az adatok, valamint az érettségekről szóló statisztikai táblázatok a jövő évi Értesítőben fognak megjelenni.

V.

Adatok az intézet történetéhez.

1) Az intézet beléletéhez.

Változás a tanári karban.

A magyarországi kegyes-tanítórend főtiszt. kormánya határozata folytán áthelyeztettek: Farkas Ignác Magyar-Óvárra tanárnak, Mészáros József Budapestre tanárnak. A távozók helyére rendeltettek Tietz Sándor és Szűcs István helyettes tanároknak.

Tanácskozások.

A nevelés és oktatásban megkövetelt egységes és egyöntetű módszer érdekében megtartattak a nm. vall. és közokt. m. kir. miniszter úr által 1890. évi 23,583. sz. a. kiadott középiskolai rendtartás 33-38. pontjai szerint a tanácskozások. Egész éven át 12 rendes, 8 rendkívüli tanácskozás tartatott, ide nem számítván az érettségi vizsgálatokkal járó tanácskozásokat. A tanácskozás eredményéről a tanulók és a szülők hivatalos értesítést kaptak.

Beiratások és vizsgálatok.

A javító-, felvételi- és pótlóvizsgálatokat augusztus három utolsó napján, a beiratásokat szeptember 1—3. napján tartottuk meg. Az ünnepélyes „Veni Sancte“ szept. 6-án volt. A rendes tárgyak tanítását szept. 9., a rendkívüliekét szept. 15. kezdetük meg. Az előadások a szabályszerű szünnapok leszámításával minden fennakadás nélkül folytak.

Az évvégi vizsgálatok sorát a VIII. osztályban kezdtük meg, május 2-től tartottuk május 14-ig; a többi osztályban június 11-től június 23-ig bezárólag. A magán tanulók vizsgálatai június 25—26-án voltak.

Érettségi vizsgálat ezen tanévben három ízben volt és pedig a tanterület ngs. kir főigazgatójának intézkedéséből szeptemberben és deczemberben pótló ismétlő és javító vizsgálatok, május-júniusban pedig az év-

végi rendszerinti érettségi vizsgálatok. Szeptemberben a vizsgálatok írásbeli részét 4. 5. 6. 7. 8-án, a szóbelit 10. 11-én összesen 13 vizsgálandóval tartottuk meg; decemberben a vizsgálatnak írásbeli részét 5. 6. 7. 8. 9-én, a szóbelit 10 én összesen 5 vizsgálandóval tartottuk meg.

Az évvégi rendszerinti érettségi vizsgálatok írásbeli részét május 16. 17. 18. 19. 20. napjain, a szóbeli részt június 25. 26. 27. 28. napjain tartottuk meg összesen 34 vizsgálandóval. Mindezen vizsgálatok szóbeli részénél ngs. Dr. Hóman Ottó tankerületi főigazgató úr elnökölt.

A vizsgálatok eredményét részletezve tartalmazó statisztikai kimutatók a jövő tanévi Értesítőben fognak megjelenni.

A tanítás terve.

A tanítás tervét, a tananyag beosztását illetőleg, valamint az iskolai rend és fegyelem főtartására vonatkozólag mindenben alkalmazkodtunk a nmlt. miniszteriumnak rendeleteihez és a kir. főigazgatóságnak utasításaihoz.

Vallási és fegyelmi ügy.

A vallástani oktatás és a hitélet fölött az irányadó vezetést és ellenőrző felügyeletet a megyés püspök úr őnagyméltósága gyakorolja ngs. és főtisztelendő Bogyó Pál apát-plebános úrnak, mint püspöki biztosnak közvetítésével.

A tanuló ifjúságnak róm. kath. vallású része vasárnapokon és ünnepeken 8 $\frac{1}{2}$ óraker, köznapokon pedig — kivéve a téli zord időszakot — az előadások előtt 7 $\frac{1}{2}$ óraker szent misét, vasárnapokon mise előtt hitoktató beszédet hallgatott. Az adventi és nagybőjti vasárnapok délutánjain litániára is járt az ifjúság; részt vett a búzaszentelő-, keresztjáró- és úrnapi körmenetekben és a farsangháromnapi szentségimádásban; a tanév folyamában ötször végezte a szent gyónást és áldozást s a nagyhét első három napján szent gyakorlatokat tartott. A hétköznapi és vasárnapi szent misék alatt énekelt, ünnepeken pedig zenés miséket adott elő az ifjúság ének- és zenekara; ezen miseénekeknek épületes betéteit képezék az intézet felső két osztályába járó rendi növendékpapok külön énekkarának darabjai.

A nem katolikus vallású tanulók az illető hitfelekezetek lelkészeitől nyerték vallási oktatásaikat és részt vettek a saját vallásuk szerint való istentiszteletekben és vallásgyakorlatokban.

A tanártestülettel együtt az egész ifjúság kegyelettel ünnepelte meg október 4-én és november 19-én felséges apostoli királyunknak és királyasszonyunknak nevenapját, nemkülönben június 8-án koronázásuknak évfordulóját, Széchenyi István gr. születésének 100 éves évfordulóját szept. 21.

Az iskolai rendszabályokat szeptemberben és januárban a tanuló-iffjúságnak fölolvastuk s kellő értelmezéssel kötelezővé tettük, a beírások alkalmával pedig egy-egy nyomtatott példányban kézbesítettük azon tanulók szüleinek, kik először iratkoztak be intézetünknel, hogy a rendszabályoknak a házi felügyeletre vonatkozó részéről kellőleg tájékozva legyenek, azokat magok is szem előtt tartsák, illetőleg a szállásadókat azoknak megtartására kötelezzék.

Látogatás.

Tankerületünk kir. főigazgatóját ngs. Dr. Hómann Ottó kir. tanácsos és közoktatási tanácsos urat a lefolyt tanévben négy ízben volt szerencsénk tanintézetünkben tisztelhetni. Szeptember, december és június hónapokban az érettségi vizsgálatok vezetése végett jelent meg, május 19—25-ig pedig az intézetnél a hivatalos látogatást végezte.

Ez utóbbi alkalommal minden osztályban, minden tantárgy előadását meghallgatta; meghallgatta a rendkívüli tantárgyak előadásait is; megvizsgálta tüzetesen a könyvtárakat, szertárakat, gyűjteményeket és az osztályok felszerelését, az írásbeli dolgozatokat, rajzokat és osztálykönyveket, nem különben az intézet irattárát is. A beható vizsgálat végzetével a kir. főigazgató úr önagysága tanácskozmányt tartott a tanártestülettel, közölte a tapasztaltakról véleményét, czélirányos utasításokat adott s egészben véve kifejezte megalégedését.

Főtisztelendő Lévay Imre a magyarországi kegyes-tanítórend tartományi főnöke titkárával nt. Dr. Vámos Károly úrral két ízben szerencsélte látogatásával tanintézetünket. Első ízben 1891. okt. 12—16-ik napjain meghallgatta mind a VIII. osztályban minden tanár előadását, megvizsgálta az intézetet és annak minden felszerelését. Másod ízben 1892. június 1—2-án értekezett az igazgatóval és az intézeti tanárokkal.

Évzárás.

Június 29 én tartotta a tanártestület évzáró tanácskozmányát, a mely után, június 29-én Isten kegyelméből „Te Deum“-mal fejeztük be az iskolai évet. — Ekkor osztotta ki az igazgató az alább közzé tett jutalmakat, az osztályfőnökök pedig a bizonyítványokat és az évvégi nyomtatott Értesítőt.

2. Az intézet külső viszonyai.

Róm. kath. egyháztanács.

Az intézetet fentartó érdemes egyházközönségnek tekintetes tanácsa az intézet ügyének gondozásával saját kebeléből választott „főgymnasiumi bizottságot“ bizott meg és ezen bizottság elnöke mélt. Horváth Döme úr,

ny. királyi táblai tanácselnök, tagjai pedig: Tek. ifj. Bagi László városi főjegyző úr, tek. Dr. Bagi Béla jogakadémiai tanár úr, tek. Bogoss Endre kir. törvényszéki bíró úr, tek. Dömötör Sándor kir. közjegyző úr, tek. Hornyik József m. kir. főreáliskolai tanár úr, tek. Horváth Béla kir. ügyész úr, tek. Kovács József nyug. kir. törvényszéki bíró úr, tek. Kovács Sándor földbirtokos úr, Perger József főgymn. igazgató, ft. Szabó Ferencz kegyes-tanítórendi házfőnök úr, tek. Tóth István ny. városi tanácsos úr.

Ezen bizottságnak a főgymnasiumnak fõntartására és fejlesztésére irányuló lelkes gondoskodása ezen tanévben is nagy jelentőségű tényekben nyilvánult. A tekintetes egyháztanácsnak az intézet ügye iránt mindig nyilvánuló áldozatkészsége után, ezen bizottság lankadatlan tevékenységének köszönhető, hogy az iskola anyagi szükségletei mihamar ki fognak pótoltnak. Ezen évben kijavították a főbejáró felett levő két szobor, az udvar felől pedig egy új kapu készült. (110 frt.) Ezen bizottság fáradozik abban is, hogy az iskola mostani épülete, mely magában véve kifogástalannak mondható, de néhány, még szükséges teremnek hiányával van, egy toldalék-szárnyval kibõvítettessék és ez által mintaszerűvé alakíttassék.

Tápintézet.

Az érdeemes egyházközség az iskola közelében bérelt külön helyiségben tápintézetet tart fenn, most már nyolczadik éve. Ezen tápintézetben a város bármelyik középiskolájába járó szegény tanulók havonként előre fizetendő 7 frtnyi díjért ebéddel, vacsorával és reggelire szánt kenyérrel láttatnak el. Ezen tápintézet ügyeinek vezetését 9 tagú bizottságra bizta. A tápintézet igazgatója fõt. Hanusz István m. kir. főreáliskolai igazgató. E bizottságnak tagjai voltak ezen évben a mi tanintézetünk részéről: Horváth György és Olejovics János tanárok, Perger József igazgató.

Szolgáljon ez az intézményt igénybe venni óhajtó vidéki szüléknek tájékoztatóul az iránt is, hogy tudakozódásaikkal kihez kelljen fordulniok.

3) Az intézet jötevői.

(L. A. t. = Lásd: Adatok az intézet történetéhez.)

Tek. Bagi László városi főjegyző úr L. A. t. 10. pont. — Tek. Bogoss Endre kir. tszéki bíró úr L. A. t. 9. pont. — Ns. és fõt. Bogyó Pál apátplebános úr L. A. t. 10. pont. — Tek. Domokos B. ügyvéd úr. L. A. t. 9. p. — Tek. Dömötör Sándor kir. közjegyző úr. L. A. t. 6. 10. pont. — T. Dömötör Istvánné Bencsik Teréz úrnő. L. A. t. 9. p. — Tek. Fekete István városi tanácsos úr. L. A. t. 10. p. — Tek. Fekete Mihály könyvkereskedő úr. L. A. t. 10. p. — Tek. Gótsch József polgári iskolai tanár úr. L. A. t. 9. p. — Tek. Gyenes István árvaszéki ülnök úr. L. A. t.

9. p. — Tek. Gyenes Gyula úr. L. A. t. 4. c. — Mélt. Horváth Döme nyug. kir. táblai tanácselnök úr. L. A. t. 4. b. 5. h. 8., 9., 10. p. — Tek. Kováts Sándor földbirtokos úr. L. A. t. 6. p. — Tek. Metzger Béla úr. L. A. t. 10. p. — Tek. Szegedi György városi tanácsos úr. L. A. t. 9. p. — Tek. Tóth. László könyvnyomda tulajdonos úr. L. A. t. 9. pont. — Tek. Vágó László városi főerdész úr élőfákat adományozott. — Tek. Zimay Károly ügyvéd úr, a kath. egyháztanács főgondnoka. L. A. t. 9. pont. — Kecskemét város tek. közönsége. L. A. t. 9. p. — A kecskeméti tek. Casinó. L. A. t. 9. p. — A kecskeméti takarékpénztár. L. A. t. 8., 10. p.

Fogadják a nemes szívű adományozók a jutalmazottak és segélyezetttek nevében is tolmácsolt igaz köszönetünket.

4) Könyvtárak.

a) *Tanári könyvtár.*

a) Beszerzések: a „Magyar Nyelvőr“, a „Századok“, az „Országos tanáregyesületi Közlöny“, az „Egyetemes phil. Közlöny“, az „Egyetemes Közoktatásügyi Szemle“, a „Földrajzi Közlemények“, a „Zeitschrift für math. u. naturwissenschaftl. Unterricht“, a „Zeitschrift für die österr. Gymnasien“, a „Yournal of Education“, Szinnyei „Magyar Irók Élete és Munkái“ és az „Irodalomtörténeti Közlemények“ című folyóiratok. Petrik, Magyarország Bibliographiája III. 3. 4., Szilágyi Sándor, „Magyar Történeti Életrajzok“ VII. 2. 3. 4., VIII. 1. 2. 3., „Az osztrák-magyar monarchia irásban és képen“ folytatólag. Kleyer Encyklopädiájából: Zinseszint u. rentenrechnung 1. k., Wahrscheinlichkeitsrechnung 1. k., Sphör. Trigonometrie 1. k., Ebene Trigonometrie 1. k., Statik flüss. Körper 1. k., Allgemeine Physik 1. k., Projektionszeichnen 3. k., Potenzen n. Wurzeln 1. k., Logarithmen 1. k., Körperberechnung 2. k., Planimetrische Konstruktion-saufgaben 1. k., Integralrechnung 1. k., Grundrechnungsart u. Buchstobengrößen 1. k., Grundrechnungsarten 2. k., Goniometrie 1. k., B. Eötvös Józseftől: Költemények, Elbeszélések, Sziuművek 2. k., Gondolatok 1. k. Beszédék 2. k., Emlék és ünnepi Beszédék 1. k., Magyarország 1514-ben 2. k., Karthausi 1. k., Növérék 1. k., A falu jegyzője 3. k. Arany János. Összes költeményei 4. k., Prózai dolgozatok 1. k., Shakspere-Fordításai 1. k., Gyulai Pál, Madách, összes művei 3. k., Vörösmarty Életrajza 1. k., Emlékbeszédék 1. k., Vörösmarty, Lyrai költeményei 2. k., Vörösmarty, Zalán futása 1. k., Arany J. és Gyulai P., M. Népköltési gyűjtemény 3. k., Kölesey Ferencz, Minden munkái 10. k., Toldy Ferencz, Csokonai Válogatott munkái 3. k., Bajza összegyűjtött munkái 6. k., Berzsenyi D. Munkái 2. k., Erdélyi János, Pályák és Pálmák 1. k., Petőfi Sándor, Összes költeményei 1. k., Beszélyei 1. k., Garay János, Költeményei 1. k., Toldy Ferencz,

Államférfiak és Írók 2. k., Beöthy Zsolt, Tragikum 1. k., Színműírók, Színészek 1. k., Rákosi Jenő, Tragikum 1. k., Szigligeti Ede, A dráma válfajai 1. k., A trónkereső 1. k., A csikós 1. k., Liliomfi 1. k., Fenn az ernyő nincsen kas 1. k., Tóth Ede, Művei 3. k., Csiky Gergely, Színműveiből 19 drb. 19. k., Abafi Lajos, Katona József és összes művei 3. k., Kármán József Művei 3. k., Jókai Mór, A kőszivű ember fiai 1. k., Egy magyar nábob 1. k., És mégis mozog a föld 4. k., Kárpáthy Zoltán 1. k., Kisfaludy Károly, Versei 1. k., Pártütők 1., Irene 1. k., Csalódások 1. k., Tihamér 1. k., A kérők 1. k., Vig beszélyei 1. k., Dugonics András, Kún László 1. k., Bátori Mária 1. k., Följegyzései 1. k., Czuczor Gergely, Hősköltevényei és Meséi 1. k., Népies költeményei 1. k., Költeményei 1. k., Fáy András, A külföldiek 1. k., Mátrai vadászat 1. k., Érzélgés 1. k., Gaál József, A peleskei nótárius 1. k., Hugó Károly, Bankár és báró 1. k., Gr. Gvadányi József, Egy fal. nótárius budai utazása 1. k., Gyöngyösi István, Ének Thököly Imre házasságáról 1. k., Négyesy László, Ráday Pál Munkái 1. k., Mészáros Ignác, Kártigám 1. k., Simai Kristóf, Igazházi 1. k., Besse nyei György, Philosophus 1. k., Gombos Imre, Az esküvés 1. k., Nagy Ignác, Tisztújítás 1. k., Dayka Gábor, Költeményei 1. k., Sz. Szabó László, Mátyás király 1. k., Zrinyi Miklós, Szigeti veszedelme 2. k., Kisfaludy Sándor, Himfy Szerelmei 2. k., Összes regéi 2. k., Csepreghy Ferencz, Összes művei 5. k., Szepessy—Tóth, Latin alaktan, Mondattan, Gyakorlókönyv 3. k., Vargha, Magy. történelme 1. k., Scholtz, Politikai földrajz 1. k., Szilasy, Thukydides 1. k., Schill, Görög régiségek 1. k., Szinnyei, Rendszeres magy. nyelvtan 1. k., Holzweisig, Latin nyelvtan 1. k., Beöthy, Irodalomtörténet 2. k., Cserép, Római régiségek 1. k., Meyer, Conv. Lexikon XVIII., 1. k., Bartal, Szótár 1. k., Bartal, Horatius 2. k., Szemák, Német olvasókönyv III. 1. k., Szepessy—Tóth, Latin mondattan 1. k., Stanley, Afr. utazása XVII—XVIII. 1. k., Salamon, Tanulmányok 2. k., Kant, A tiszta ész 1. k., Ballagi, Testőrség története 1. k., Pirchala, Stílusgyakorlatok 1. k., Hanusz, képek az áll. világból 1. k., Hoffer, Illustr. Schmetterlingsbuch 1. k., Schmidt, Fizikai földrajz 1. k., Dávid, Szemelv. Herodotból 1. k., Kriza, Vadrózsák 1. k., Szana, Csokonai életrajza 1. k., Fröhlich, Elméleti fizika I. 1. k., Haus Habsburg-Lotharingen 1. k. Összesen 140 mű 190 kötet 307 frt 60 kr. értékben.

b) Egyesek ajándékai: mélt. Horváth Döme ny. kir. táblai tanácselnök úrtól: Magyar nyelvtörténeti szótár folytatólag. A legújabb kor története folytatólag. Petrik, Magyarország Bibliographiája folytatólag. Szinnyei József Magyar írók élete és munkái folytatólag. Az Athenaeum kézi Lexikona 1—17. Emlékkönyv, a kecsk. honvéd-émléktábla leleplezése alkalmára.

c) Vegyes ajándékok: Dr. Váradi Antal, A szent korona 1. k. A

vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszternek a közoktatás állapotáról szóló huszadik jelentése 2. k. Az országos tanítói nyugdíj- és gyámalapról szóló 1890. évi jelentés 1. k. A metereológiai és földdelejességi m. kir. központi intézet Évkönyvei XIX. 1. k. 169. intézet részéről Értesítő.

b) Ifjúsági könyvtár.

Az iskolai évben következő művekkel gyarapodot:

Vétel útján: Arany János elbeszélő költeményei 1 k. Jósika Miklós, Utolsó Bátor 3. k. Hayne-Reid, Tűzföld 1. k., Ezópus 300 meséje 1 k., Tissandier, A tudomány vértanúi 1. k., Történeti könyvtár 1., 13., 14., 15., 18., 19., 16., 24., 25. sz. füzetei, Vörösmarthy Mihály, Lyrai költemények 2. k., Vámbéry, Keleti életképek 1. k., Mayne—Reid, Skalpvadászok 1. k., Tóth, A kuruczvilág 1. k., Tóth E. A toloncz 1. k., A kintornás család 1. k., Verne Gyula, Cascabel Caesar 1. k., Prohászka, Monatsbände III. évf. 11 k. Olesó könyvtár 294—300. számig terjedő kötetei, Kunoss Ignác, Anatoliai képek 1. k., Szana Tamás, A magyar művészet századunkban, 1. k. Pulszky Ferencz, Jellemrajzok 1. k. Összesen 40 mű, 43 kötetben, 48 frt 20 kr. értékben.

5) Szertárok.

a) Természettani szertár. Egy Tortin-féle légsúlymérő. Ezen kívül szereztettek kísérleti és fogyasztás alatt levő tárgyak.

Az újabb beszerzéssel együtt van jelenleg a szertárban:

I. az általános tulajdonságok és erők tanához	7 készülék,	9 drb,	26·50 frt ért.
II. az általános mechanikához	54	" 118	" 548·95 " "
III. a cseppfolyósak mechanikájához	27	" 49	" 268·10 " "
IV. a légneműek mechanikájához	53	" 73	" 482·93 " "
V. a rezgés- és hangtanhoz	19	" 43	" 154·35 " "
VI. a hőtanhoz	42	" 82	" 282·40 " "
VII. a fénytannhoz	64	" 135	" 618·82 " "
VIII. a delejességhez	9	" 31	" 567·00 " "
IX. a dörzs- és légköri villanyosságához	36	" 69	" 303·04 " "
X. a galván-villanyosságához	71	" 137	" 1233·41 " "
XI. a kosmophysikához	4	" 4	" 85·00 " "
XII. szerelvények, bútorzat, műszerek	29	" 50	" 197·68 " "
XIII. iratok, könyvek, nyomtatv.	44	" 49	" 19·05 " "

Összesen: 459 készülék, 848 drb, 4272·23 frt ért.

b) A vegytani szertárba a fogyasztási anyagok pótol-
tattak.

A természetrajzi szertár gyarapodása: Gyenes Gyula ke-
reskedő úr ajándékából tengeri csigák és kagylók 16 drb. 1 Nautilus; 2
tüskebőrű (Echinus és Aster) és 1 polyp váz (Millepora aspera.) Vágó
László főerdész úr ajándékából 2 tőkés kacsa; 1 koponya, Ott Gusztáv VI.
oszt. tanuló ajándéka. Egy héjja szétszedve a madarak külső boncztanához.
Varga György VI. oszt. tanuló készítménye a különféle levélalakok szem-
léltetéséhez. Wachlinger János IV. oszt. tanuló ajándékából 8 drb. ásvány.
Összesen 33 drb.

A növény- és rovargyűjtemény újabb példányokkal pótoltatott és bő-
vítettett. A bútorzat 4 új szekrényvel szaporodott 170 frt értékben.

d) Térképgyűjtemény. Az intézetnek van 76 drb. falitérképe, 31
drb. kézi atlasza, 34 drb. földrajzi és történelmi képe, 5 drb ég- és föld-
golyója.

e) Érem- és pénzgyűjtemény. Érem- és pénzgyűjteményünk áll
736 drb. ércpénn- és emlékéremből és 25 drb. bankjegyből. Pecsétgyűj-
teményünk áll a tanév végén 324 drbból.

f) A rajz- és mértani szertár gyarapodott: Petrina. Színes
síkdiszitmények (36 drb.) Haiselmann síkdiszitmények gyűjteménye (40 drb.)
18·40 frt.

A szertár mostani állománya:

1. szerelvények	2 készülék,	6 darabban.
2. minták a mértan tanításához	3 „	49 „
3. rajzmintalapok	12 csoport	987 „
4. adományok (múlapok, képek)	5 mű	39 „

Összesen: 22 tárgy 1081 darabban.

g) Zene-szertár. Az ének- és zene-iskola szükségleteire a n. érdemű
róm. kath. egyházközség ez évben is 50 frtot adományozott. Ez összegből
szereztetett: hangjegypapír, hegedű, viola, violin, selyem- és bélhúrok,
hegedű-láb, csavar, húr tartó, gyanta, vonószőr, kótairás, összesen 50 frt
értékben. A szertárban van jelenleg: énekdarab 265, zenedarab 67, hang-
szer 20, összesen 352 darab.

h) Képgyűjtemény. Mélt. Horváth Döme ny. kir. táblai tanácselnök
úr megajándékozta intézetünket az aradi vértanúk albumának Zichy Mihály
által rajzolt „Apoteosisá“-val az „1848—49. és „1867.“ évekről.

6) Önképzőkör.

Alapszabályai értelmében a két felső osztály tanulói képezik rendes,
az V. és VI. osztályéi pedig bejáró tagjait s ez utóbbiak csak szavalatokkal

léphetnek föl. Ez évben a körnek 31 rendes és 39 bejáró, összesen 70 tagja volt.

A kör megalakulása 1891. október 3-án történt. Tisztviselőül választottak: Rády Lajos, VIII. o. t. elnöknek; Traub József, VIII. o. t. főjegyzőnek; Schäfer Sámuel VIII. o. t. pénztárosnak; Dömötör Sándor VIII. o. t. főkönyvtárosnak; Konez Mihály és Lichtenstein Elemér VII. o. tanulók aljegyzőknek; Kozacsek József, VII. o. t. alkönyvtárosnak.

A kör az október 11-én tartott első nagygyűléssel kezdte meg működését, mely alkalommal a főgymn. igazgatója buzdító szavakat intézett a kör tagjaihoz. Volt az évfolyamán összesen 2 nagygyűlés, 18 kisgyűlés és 5 ünnepi díszgyűlés; a kis v. rendes gyűlések tárgya az elfogadott dolgozatok s a rájuk vonatkozó bírálatok felolvasása, úgy szintén szavalatok s azok rögtön következő megbíralása volt, mindenkor a vezető tanár vagy az elnök felügyelete mellett és megjegyzései kíséretében. Az 5 díszgyűlés tartására alkalmat szolgáltatott: 1849. október 6-ának, Csokonai Vitéz Mihály, 1848. márczius 15-ének, Vörösmarty Mihály születésének és felséges királyunk, I. Ferencz József megkoronáztatása 25 éves jubileumának emléke.

A kör munkásságának eredménye a következő: két elnöki beszéden kívül benyújtottak a tagok, a pályázat dolgozatait is ide értve, 35 dolgozatot és 8 bírálatot. Műfajok szerint ezek közt volt: 2 alkalmi beszéd, 3 ünnepi dolgozat; 5 értekezés, 2 aesthetikai tanulmány, 1 történelmi tanulmány, 1 történelmi elbeszélés, 4 elbeszélés, 1 rajz, 1 csevegés, 2 fordítás és 10 költemény.

A szavalatok művelésében 20 tag 64 föllépéssel vett részt. A szavalmi darabok közül 52 a komoly, 12 a komikus nemet képviselte. E szavalmak közül a rájuk mondott bírálat értelmében 12 dicséretes, 15 jó, 16 elismerés, 11 megemlítés és 1 az elvetés fokozatában részesült, 9 pedig bírálatlan maradt. A szavalmaversenyen, mely 1892. január 31-én tartatott meg, nyolcozan vettek részt; öten komoly, hárman komikus szavalmattal. A verseny eredménye az volt, hogy a komoly szavalmat első díját, 5 frtot, Koczka Antal VIII. o. t., a másodikat Kecskeméti Vilmos VIII. o. t. nyerte meg; a komikus szavalmatra kitűzött 3 frtot pedig Hágy Gyula, VIII. o. t. vitte el.

A kör a munkakedv ébresztésére jutalmazással is kívánván hatni, pályakérdéseket tűzött ki. Ezek közül az aesthetikai kérdés megoldására senki sem vállalkozott; Kádár Kata, népies beszély 1 dolgozót vonzott. A növényvilág az ember szolgálatában cz. értekezés díjáért ketten versenyeztek. A népies beszélyre kitűzött díj kiadható nem volt; a természetrajzi kérdés két pályamunkája közül is csak egyik jöhetett számításba, s a díj szerzőjének, Traub József, VIII. o. tanulónak ki is adatott. (3 frt.)

Mint a kör szorgalmas munkásai dicséretet érdemelnek: Rádi Lajos, Traub József, Kecskeméti Vilmos, Schäfer Sámuel, Háty Gyula, Koczka Antal VIII. s Tóth Mihály VI. o. tanulók.

A könyvtár állapota a jelen (1891/2.) tanévben 29 művel szaporodott 35 kötetben. Vétel útján gyarapodott, 15 művel 22 kötetben, 39 frt 20 kr. értékben. Ajándékozás útján 14 művel 13 kötetben.

A szives ajándékozók a következők voltak:

A budapesti kegy.-r. főgymn. Gyakorló Iskolája megküldte 1891. évben 25 éves fennállása emlékére kiadott Emlékkönyvét. Továbbá:

Kováts Antal főgymn. tanár úr	2 mű	2 kötetben.
Dömötör István VIII. o. t.	3 „	3 „
Kredits Rudolf VIII. o. t.	1 „	2 „
Szabó Ferencz VIII. o. t.	1 „	1 „
Dömötör Sándor VIII. o. t.	6 „	4 „

A könyvtár jelenleg áll 377 műből 424 kötetben 451 frt 6 kr. értékben.

Pénztári kimutatás.

Bevétel:

A mult évről maradt készpénz	56·59 frt.
Takarékpénztári könyvecske	40·00 frt.
Tagsági díjakból	57·45 frt.

Összesen: 154·04 frt.

Kiadás:

Könyvtár részére	71·74 frt.

Maradék: 82·30 frt.

Készpénz 42·30 frt és 40 frtról szóló takarékpénztári könyvecske.

Szorgalmas működésökért jutalomban részesültek: Rádi Lajos elnök (1 db. cs. arany) tek. Kovács Sándor földbirtokos úrnak, s Koczka Antal, dicséretes szavalataiért (1 db. cs. arany) tek. Dömötör Sándor kir. közjegyző úr szivességéből.

7) Gyorsiróköri.

A főgymnasiumban 1887. okt. 2-án megalakult gyorsiróköri ez évben is folytatta működését. Az alakuló gyűlés 1891. okt. 11-én tartatott meg, melyen a tisztviselők választottak és pedig Rábold Gusztáv k. r. n. p. VIII. o. t. előadóvá a haladóknál; Petri Leo k. r. n. p. VIII. o. t. és Szivy Béla k. r. n. p. VIII. o. t. előadókká a kezdőknél; Szabó Ignác k. r. n. p. VIII. o. t. jegyzővé, Vierzner Gyula k. r. n. p. VIII. o. t. pénztárosná, Dömötör István VIII. o. t. levelezővé, Ringeisen Antal VI. o. t. könyvtárosná.

A Gyorsírókör tagjai a VIII. osztályból: Balogh Ferencz, k. r. n. p., Both Ferencz, k. r. n. p., Dömötör István, Gácsér Endre, k. r. n. p., Hencz Ede, k. r. n. p., Kalencsik Lajos, k. r. n. p., Karch János, k. r. n. p., Petri Leo, k. r. n. p., Porkoláb József, k. r. n. p., Rábold Gusztáv, k. r. n. p., Szabó Ignác, k. r. n. p., Szalai Károly, k. r. n. p., Szivy Béla, k. r. n. p., Szukup János, k. r. n. p., Viezner Gyula, k. r. n. p. — A VII. osztályból: Czukovits Sándor, k. r. n. p., Grósz Ferencz, k. r. n. p., Konez Mihály, Kozacsek József, Nagy Vilmos, k. r. n. p., Szabó István, k. r. n. p. — A VI. osztályból: Bognár János, Fodor Imre, Petyerecz József, Ringeisen Antal, Varga György.

A tagok hetenkint egyszer összejöttek s az előadók vezetése s a felügyelő tanár ellenőrzése mellett gyakorlatilag képezték magukat a gyorsírásban.

Versenyszerítést körünk ez évben csak egyszer tartott és pedig június 14-én. A haladók versenyében az első tétel (percenként 180 szótag leírása 5 perczig) 3 frtnyi jutalmát Kozacsek József VII. o. t. nyerte el. Petri Leo k. r. n. p. VIII. o. t., Rábold Gusztáv k. r. n. p. VIII. o. t. és Grósz Ferencz k. r. n. p. VII. o. t. stenogrammjaikat megdicsérte a bizottság. A második tétel (percenként 150 szótag) 2 frtnyi díja megosztott Petri Leo k. r. n. p. VIII. o. t. és Rábold Gusztáv k. r. n. p. VIII. o. t. között. A harmadik tétel (percenként 130 szótag) 1 frtnyi díja Szabó István k. r. n. p. VII. o. tanulóé lett. A kezdők versenyének első díját (percenként 130 szótag), 2 frtot Szabó Ignác k. r. n. p. VIII. o. t. vitte el. A második tétel (percenként 100 szótag) 1 frt díja Nagy Vilmos k. r. n. p. VII. o. tanulóé lett.

A versenydíjak mind a kör pénztárából adattak ki.

Petri Leo k. r. n. p., Rábold Gusztáv k. r. n. p. és Viezner Gyula k. r. n. p. VIII. oszt. tanulók részt vettek correct stenogrammjaikkal a budapesti gyorsírásversenyen elismerő oklevelet s gyorsírási munkát nyertek.

Bódogh János szegedi gyorsírói tanár szives adománya az általa szerkesztett Gyorsírásügyi Közlöny 2 példányára.

A körnek összes jövedelme a tagsági díjakból 45 frt volt. Az előző évről 9 frt 60 kr. maradék. Kiadása pedig a tagok számára járatott Gyorsírásügyi Lapok előfizetési díjával együtt 26 frt 60 kr. Pénztári többlet a jövőre 28 frt.

A kör könyvtárának gyarapodása 3 évfolyam a budapesti gyorsírókör szaklapjaiból.

Tagok száma 26 volt.

8) Segélyző egyesület.

Az egyesület a „Kecskeméti takarékpénztár egyesület“ 50 frt kegyes adományával gyarapodott és így van az egyesületnek készpénzben kamatokra adva 681·92 frt, igérvényekben 115 frt.

A segélyző egyesület könyvtárának állapota:

A segélyző könyvtárból 323 kötet könyv osztatott ki 47 tanuló között, e könyvek között 42 kötet új könyv van, 37 frt 50 kr. értékben.

A könyvtárban van 465 kötet használható könyv 539 frt 75 kr. értékben.

Méltóságos Horváth Döme ny. kir. táblai tanácselnök úr 21 kötet nagyrészt használható könyvet ajándékozott az egyesületnek.

9) Az intézetnél rendszeresített pályázatokról.

1. A kecskeméti városi tanácstól alapított „Széchenyi-díj“-ra (30 frt), melyért csupán kecskeméti születésű ifjak pályázhatnak, ki volt tűzve: „A magyar földművelő osztály helyzete 1848-ig“, magyar történelmi kérdés. Birálói: Mélt. Horváth Döme, nyug. kir. táblai tanácselnök, tek. Kováts József, nyug. törv.-széki bíró, tek. Szegedi György városi tanácsos, tek. Domokos Boldizsár ügyv., főt. Szölgyémy János és Junker László főgymn. tanár urak.

Beérkezett 2 pályamunka, melyek közül „Szeretem a népet, mely a földet túrja“ jeligéjű a bírálók észrevétele szerint nagyon ragaszkodik ugyan a forrásokhoz, de tekintve épen azoknak gondos megválasztását s az ügyes összeállítását, az első díjra ítéltetett érdemessé. Szerzője: Kecskeméti Vilmos VIII. oszt. tanuló. — A második „Magyarország nem volt, hanem lesz“ jeligéjű elég önállóságot és nagy szorgalmat tanúsít, de előadása gyöngé; mint mégis érdemes dolgozat, tek. Gyenes István árvaszéki ülnök úr ajándékából 1 drb. csász. és kir. arannyal jutalmaztatik. Szerzője: Fodor Imre VI. oszt. tanuló.

2. A Kecskeméti Kaszinó 20 frtnyi jutalmára, mely az idén — miután tavál e díjra pályamunka nem érkezett — 2-szer 20, azaz 40 frtra emelkedett, ki volt tűzve: „Bercsényi Miklós“ (történeti beszély). Birálói tek. Fekete István v. tanácsos, tek. Domokos Boldizsár ügyv., tek. Kovács István telekkönyvvezető, főt. Kováts Antal és Szűcs István főgymnasiunai tanár urak.

Beérkezett 3 pályamunka, melyek közül az első díjat 25 frt, elnyerte az „Egészen boldog nagy ember nem lehet“ jeligéjű. Szerzője: Szukup János k. r. n. p. VIII. oszt. tanuló. — A második „Ανδρα μοι ἔννεπε Μοῦσα“ jeligéjű kissé terjengős s a kijelölt határt átlépő mű jutalma 10 frt. Szerzője: Rádi Lajos VIII. oszt. t. — A harmadik „Körülnéz és nem lelé

honját a hazában“ jeligével bíró, inkább rajz, mint beszély, de mint a maga nemében igen sikerült mű jutalma 5 frt. Szerzője: Viezner Gyula k. r. n. p. VIII. oszt. tanuló.

3. A néhai Zsiga Alajos, k. r. áldozópap és tanártól alapított „Zsigadij“-ra — 25 frt — e vallás-erkölcsi tétel volt kitűzve: „Lehet-e az ember erényes hit nélkül“. Birálói: tek. Dömötör Sándor kir. közjegyző, főt. Szabó Ferencz k. r. házfőnök és Olejovics János főgymn. tanár urak.

A beérkezett 3 pályamunka közül 2 érdemesítettett jutalomra. Az első díjat 25 frtot nyeri a „Cavete posteri“ jeligéjű dolgozat. Szerzője: Viezner Gyula k. r. n. p. VIII. oszt. tan. — A második díjat, nevezetesen mélt. Horváth Döme ny. kir. táblai tanácselnök úr a maga nevében s néhai Horváth Cyrill emlékére szánt szives adományából 20 frtot kapja a „Bizalmam az ősi erényben“ jeligéjű dolgozat. Szerzője: Balogh Ferencz k. r. n. p. VIII. oszt. tan.

4. Aesthetikai tételül ki volt tűzve: „Petőfi családi költészete“. Beérkezett 2 pályamű, melyeket bíráltak: mélt. Horváth Döme, nyug. kir. táblai tanácselnök, főt. Kovács Antal és Szűcs István főgymn. tanár urak.

A bírálók véleménye szerint mindkettő jutalomra érdemes. A „Dicső neve költő fiadnak“ jeligével bíró mint erősebb jutalmaztatik 20 forinttal, mélt. Horváth Döme ny. kir. táblai tanácselnök úr a maga nevében s néh. Horváth Cirill emlékére szánt szives adományából. Szerzője: Schäfer Sámuel VIII. oszt. tan. — A „Talpra magyar“ jeligéjűnek pedig jutalma 2 † . tek. Góts József polg. iskolai tanár és Tóth László nyomdatulajdonos urak ajándékából. Kalencsik Kajos k. r. n. p. VIII. oszt. tan.

5. Költői dolgozatul szabad választással ki volt tűzve e három tétel: „Attila temetése“, „Széchi Dénes és Dugovics Titusz“. Birálói: tek. Bogoss Endre kir. törvényszéki bíró, főt. Kovács Antal és Szűcs István főgymn. tanár urak.

Beérkezett 3 pályamunka melyek közül az „Attila temetését“ választott „Temetésre szól az ének“ jeligéjű üti meg a mértéket legjobban s így mint első, tek. Zimay Károly és Domokos Boldizsár ügyvéd urak ajándékából 2 † -al jutalmaztatik. Szerzője: Schäfer Sámuel VIII. oszt. tan. — A második díjat tek. Bogoss Endre kir. törvényszéki bíró úr ajándékából 1 † . kapja a „Dugovics Tituszt“ éneklő „Mert mind övé vagyunk s ő mindenünké“ jeligével bíró verszet. Szerzője: Szabó István k. r. n. p. VII. oszt. tanuló.

6. Műfordításra kitűzetett: „Wilhelm von Oranien und Graf von Egmont“. Birálók: főt. Arányi Agost és Tietz Sándor főgymn. tanár urak.

Beérkezett 2 pályamunka, melyek közül jutalmat nyert a „Labor omnia vincit“ jeligével bíró fordítás 2 † . özv. Dömötör Istvánné úrnő és

Szegedi György városi tanácsos úr ajándékából. Szerzője: Kalencsik Lajos k. r. n. p. VIII. oszt. tan.

7. Természettudományi tételül ki volt tűzve: Az üveg.

A kitűzött határnapig pályamunka nem érkezett be.

10) Ösztöndíjak, jutalmak segélyezések.

Néhai nemes Jettim József alapítványából másodosztályú évi 80 frt ösztöndíjban részesült Török László VI. oszt. tanuló.

Boldogult Horváth Cyrill emlékezetére méltóságos Horváth Döme úr adományából 50 forint (1000 frt tőke kamatja) ösztöndíjat kapott Harkay József IV. oszt. tanuló.

B. e. Hoffman János, néhai kecskeméti prépost plébános ösztöndíját (25·20 frt) Kovács János II. oszt. tan. kapta.

A Fektor-féle ösztöndíjban (24 frt) Virágh József VII. oszt. tanuló részesült.

Kisfaludy Liptay Pál alapítványából Konecz István IV. oszt. tanuló (21·60 frt) ösztöndíjat kapott.

Mélt. Horváth Döme ösztöndíját (20 forint) Heim Ádám III. osztályú tanuló kapta.

Csomák Gábor-féle alapítványból Farkas Kálmán VII. oszt. t. kapott (35 frt) ösztöndíjat.

B. e. Ferenczy László alapítványának kamatját (10·78 frt) Lesi József II. oszt. tan. kapta.

H. Kovács Anna alapítványának kamatait kapta (12·68 frt) Traub József VIII. oszt. tanuló.

B. e. Major József alapítványának kamatját (2·14 frt) Biró Magdolna özv. Bakonyi Pálné alapítványának kamatját (5·36 frt) és özv. Zimmermann Józsefné úrnő alapítványának kamatját (2·68 frt), összesen 10·18 frtot Acsay Ferencz II. oszt. tan. kapta.

B. e. főtiszt. Pollák Ede kr. kormánysegéd úr s volt igazgató alapítványának kamatját (5·68 frt) K. Szabó János V. oszt. tan. kapta.

Ntiszt. Csósz Imre Mihály kr. tanár úr alapítványának kamatját (6·46 frt) Varga György VI. oszt. tan. kapta.

Ns. és főt. Bogyó Pál apát-plébános adományát (1 drb. csász. arany) Major Béla I. osztályú tanuló kapta a vallástan szorgalmas tanulásaért.

Tek. Bagi László (ifj.) városi főjegyző úr adományát (1 drb. cs. arany) Kamrás József IV. oszt. tan. kapta példás viseletéért.

Tek. Fekete István városi tanácsos úr adományából (egy 10 frankos arany) Grósz János II. oszt. tanuló a magyar nyelv szorgalmas tanulásaért kapta.

A kecskeméti Takarékpénztár-Egyesületnek 25 frtnyi adományát Rády Lajos VIII. oszt. tan. kapta.

B. e. Szegedi Kilit szt. Ferenczrendi áldozópap könyvadományából (A Messias Antilogiaul Renán „Jézus életé“-re) Csukovics Sándor, Nagy Vilmos, Novák István k. r. n. papok, VII. oszt. tanulók és Koncz Mihály VII. oszt. tanuló kaptak.

Tek. Fekete Mihály úr diszkötésű könyveiből kaptak: Bagi Kálmán I. oszt. tanuló (Guliver utazásai), Kovács János II. o. t. (Alviczy „A Szaharában“), Baltezán József II. o. t. (Könnye Nándor Magyar—Német és Német—Magyar szótár), Tóth Mihály VI. o. t. (Madách. Az ember tragédiája), K. Szabó János V. o. t. (Kisfaludy Regéi), Hay Gyula VIII. o. t. (Arany kisebb költeményei).

Tek. Metzger Béla úr diszkötésű könyveiből kaptak: Hauenstädter József II. o. t. (Petőfi összes költeményei), Radú Tivadar V. o. t. (Mantegazza—Kerékgyártó. A munka öröme és dicsősége), Varga György VI. o. t. (Hanusz. Az állatok világából), Szabó Ignác VIII. o. t. (Katona. Bánk-Bán), Viezner Gyula VIII. o. t. (Vörösmarty. Zalán futása).

Tek. Dömötör Sándor kir. közjegyző úr adományából kapta: Márky Ferencz VIII. o. t. (Hornyk. Kecskemét város története, 4 kötet, Pusztaszer története, 1 kötet).

Intézetünknek és ezzel együtt a hazai nevelés és oktatásügynek áldozatkész pártfogói fogadják szívesen adományaikért, a mit adhatunk, hiven emlékező tiszteletünket s mélyen érzett köszönetünket.

VI.

A tanulók érdemsorozata.

Az érdemsorozatban használt jegyek jelentménye és fokozata.

Fokozat	a tanulmányi előmenetelre nézve	a magaviseletre nézve
1	jeles	jó
2	jó	szabályszerű
3	elégéséges	kevésbé szabályszerű
4	elégtelen	rossz

Az érdemsorozatban előforduló rövidítések magyarázata:

g. kath. = görög katolikus, — g. k. v. = görög keleti vallású, — ág. v. = ágostai vallású, — h. v. = helvét vallású, — izr. = izraelita, — fm. = felmentetett, — k. r. n. p. = kegyesrendi növendékpap, — ö. d. = ösztöndíjas, — ism. = ismétlő.

I. OSZTÁLY.

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak									Rendkívüli tantárgyak	
	Magaviselet	Vallás tan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Szám tan	Rajzoló mértan	Tornázás	Szépíráás	Műének	Zene
Bagi Kálmán	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	—
Baky Géza	1	1	3	3	2	3	3	2	2	2	—
Banó Gergely	2	4	4	4	4	4	3	3	2	3	—
Banó Sándor	2	1	3	3	3	3	3	3	3	2	—
5. Bende László	2	2	3	3	3	3	3	3	2	3	—
Bite László	2	2	3	4	4	4	4	2	2	2	—
Bódogh Antal	1	1	4	4	4	4	4	3	2	2	2
Brachfeld Gyula, izr.	1	2	2	2	2	2	2	2	3	—	—
Buchwald István, izr.	2	2	3	3	2	3	3	1	2	—	—
10. Csorba Gáspár, ism.	1	1	2	2	1	2	1	2	1	2	—
Czira Lajos, h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fehér Ödön	1	1	3	3	3	3	2	3	3	2	—
Furkó László	1	2	3	3	3	4	3	2	2	3	—
Grósz András	2	3	4	4	4	3	3	3	3	2	2
15. Hahn Imre, izr.	1	1	1	1	1	1	1	2	2	—	—
Hegedűs Ferencz	1	1	2	3	2	2	1	2	1	1	—
Jambrik Sándor	2	3	4	4	4	4	4	3	3	3	—
Keserű Géza	2	3	4	4	4	4	4	2	3	1	—
Kocsák József	2	3	4	4	4	4	4	2	2	2	—
20. S. Kovács Dániel, ism.	1	1	3	4	3	3	3	2	2	2	—
Zs. Kovács József	1	2	4	4	4	4	3	2	3	3	—
Kozacsek Elek	2	2	2	2	3	2	2	1	3	3	—
Krizsán József, ism.	2	1	3	3	3	3	3	2	3	3	—
Krutsch Ferencz	2	4	4	4	4	4	4	3	3	3	—
25. Kubányi Béla	1	1	2	3	1	2	2	2	1	2	2
Kürti Ferencz	1	1	3	4	4	4	4	3	1	2	1
Láber Győző	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Leitenbor János	1	2	3	3	3	1	2	1	1	3	—
Magyar József	2	2	3	3	3	4	3	2	3	3	—
30. Major Béla	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	—
Major Dezső, ism.	1	1	3	3	2	3	3	1	1	3	—
Marsa László, ism.	2	1	3	2	2	2	2	2	2	3	—
Mihálovics Ernő, ism.	2	1	3	2	2	3	3	2	2	3	—
M. Mrack Béla	2	1	1	2	1	1	2	2	1	3	—
35. Müller Miksa	2	2	3	3	2	3	1	1	2	3	—
Nád Nándor	1	2	3	3	3	3	3	2	2	2	—
Nedved Emanuel	1	1	3	4	2	2	3	2	3	3	—

*) Vizsgálatlan maradt.

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak										Rendki- vüli tantár- gyak
	Magaviselet	Vallásan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Számítan	Rajzoló mértan	Tornázás	Szépíráás	Műének	
Német József	1	2	4	4	4	4	3	2	2	2	—
Nóta István	2	2	4	4	4	4	4	2	3	2	—
40. Nowy Ferencz	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Orbán János	1	1	3	3	2	2	1	2	1	2	—
Popovics Fabius, g. k. v.	1	3	3	4	4	4	3	3	2	—	—
Rácz Pál, ism.	2	1	3	3	3	4	3	2	2	2	—
Steyer József	1	3	3	3	3	2	3	2	2	2	—
45. Schweininger Ferencz	2	3	4	4	4	3	3	2	1	4	—
Szauer Mihály	2	3	4	4	4	4	4	2	3	3	—
Szél Nándor	2	3	4	4	4	4	4	3	2	3	3
Szilárdfy Szilárd	1	2	3	3	3	3	3	2	2	2	—
Szűsz Manó, izr.	2	2	2	2	2	1	1	3	3	—	—
50. Tóth Antal	1	2	3	3	3	3	3	2	2	—	—
Vincze László	1	1	1	2	2	2	1	2	1	2	—
Virág Péter	2	1	3	3	3	3	3	3	3	2	—
Wally Béla	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Állandóan beteg: Habran Imre. Kimaradtak: Bodrossi Dezső ism., Dunszt Adorján, Kollarik Béla.

Összesen: 57.

II. OSZTÁLY.

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak										Rendkívüli tantárgyak	
	Magaviselet	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Számítás	Rajzoló mértan	Tornázás	Széprírás	Francia ny.	Művészet	Zene
Acsay Ferencz	1	1	2	1	1	2	2	1	3	—	1	—
Baltezán József, g. k. v.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	2
Beke István	1	1	2	3	2	3	3	1	3	—	—	—
Benkő Béla	1	2	2	3	3	2	2	2	2	—	—	—
5. Bodrogi János	1	1	2	2	2	2	1	2	3	—	—	—
Bretschneider Gyula	2	1	2	2	3	2	3	2	1	—	2	—
Csomák Gábor	1	1	2	3	3	3	2	1	2	—	1	—
Czverkó Gyula	2	3	3	3	4	3	3	2	3	—	—	—
Fehér Miklós	2	1	2	2	2	3	1	2	2	—	—	—
10. Fekete István	1	1	1	1	2	2	2	2	1	—	2	1
Földi József	1	1	2	2	1	2	2	1	2	—	2	—
Grósz János	1	1	1	2	3	3	2	2	3	—	2	2
Ó. Gyenes János	1	1	2	2	3	3	3	2	3	—	—	—
Hauenstädter József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—
15. Hubacsek Béla	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	2	—
Imre Ferencz, ism.	1	1	2	2	2	3	3	2	2	—	—	—
Iwencz Ferencz	1	1	1	2	2	1	1	2	1	—	—	1
Jäger László	1	1	2	3	1	3	3	2	3	—	—	—
Junker János	2	3	4	4	4	3	3	1	3	—	2	2
20. Kelecsényi József	1	1	2	3	3	3	2	1	2	—	1	—
Király Károly	2	3	2	3	3	3	3	1	2	—	—	—
Kovács János, ö. d.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	—	—	—
Kovács Lajos	1	2	3	3	3	3	1	1	2	—	—	—
Kovács Sándor	1	1	2	3	3	3	3	2	1	—	—	—
25. Lesi József, ism.	1	1	1	1	2	2	2	2	1	—	—	—
H. Nagy István	2	1	2	3	3	2	2	1	3	—	—	—
Német Sándor	1	2	3	4	3	2	2	2	3	—	—	—
Nórápi István	2	1	2	3	3	3	2	1	3	—	—	—
Ringeisen Arthur	1	3	3	3	3	1	1	2	2	—	1	—
30. Rónai Géza	1	1	2	2	1	2	1	1	1	—	1	—
Sörös József	3	4	4	4	3	3	3 fm	3	—	—	—	—
Spannagel Adolf	2	3	3	4	3	3	2	2	2	—	1	1
Stokinger István	2	3	3	4	3	3	3	2	4	—	—	—
Szabó Jenő	2	3	3	3	3	3	3	2	3	—	—	—
35. Szeles László	1	1	1	1	1	2	2	2	2	—	—	—
Szőke Sándor	1	1	2	3	2	2	1	2	1	—	2	—

A tanulók nevei	Magaviselet	Rendes tantárgyak								Rendkívüli tantárgyak		
		Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Számítan	Rajzoló mértan	Tornázás	Szépírás	Francia ny.	Műfénék	Zene
Tarnai Lajos	2	3	3	3	3	3	4	1	3	—	—	—
Timár Bertalan	2	2	2	3	3	3	3	2	3	—	—	—
S. Tóth István	2	3	3	3	3	3	2	2	2	—	—	—
40. Vágó Imre	2	3	3	3	3	3	3	2	3	—	—	—
Zimay Pál	1	2	2	3	3	3	3	2	3	—	—	—

Kimaradtak; Dóka János, ism., V. Nagy István, Pataki Bertalan.

Összesen: 44.

III. OSZTÁLY.

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak										Rendkívüli tantárgyak			
	Magaviselet	Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Tört. és pol. földr.	Természettani földr.	Számítás	Rajzoló mértan	Tornázás	Francia nyelv	Műtétel	Zene	Gyógyítás
Agárdy Jenő	1	1	1	1	1	1	1	2	1	fm	—	2	—	—
Aszódi Géza, izr.	1	1	1	1	1	1	1	2	2	3	1	—	—	—
Balázsy Károly	1	1	2	3	3	3	1	2	2	2	fm	—	1	—
Biró Gyula, h. v.	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1	—	—	—
5. Csányi József	1	1	2	2	2	2	3	3	2	1	—	1	—	—
Csernus Ferencz	2	1	2	3	3	1	2	3	3	1	—	1	—	—
Dégi Bertalan	2	2	3	3	4	3	3	4	3	3	—	—	2	3
Fehér Gyula, izr.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	—	—	—	—
Fekete Béla, izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	—	—	—	—
10. Goldberger Salamon, izr.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	—	—	—	—
Gyenes Antal	1	1	2	3	3	3	3	3	3	2	—	—	—	—
Hankovszky Dezső, h. v.	2	2	3	3	3	3	3	3	2	1	—	—	—	—
Hatvani Ede	1	1	1	2	2	1	1	2	1	2	—	1	—	—
Heim Ádám	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	—	1	—	—
15. Jezsenszky Lajos	1	2	3	3	3	3	3	3	3	fm	—	—	—	—
Kecskés Pál	1	1	3	3	3	1	3	3	3	1	—	1	—	—
Kerekes József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	—	—	—	2
Kiss Jenő, h. v.	1	2	2	2	2	1	1	2	1	2	—	—	—	—
Kókay István	1	2	3	3	3	3	3	3	3	1	—	2	—	—
20. Kummergruber Emil	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	—	—
Langer Kornél	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	—	1	1	—
Németh Ernő	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1	—	3	1	—
Papp Pál, ism.	2	1	3	3	3	3	3	3	3	2	—	2	—	—
Schnitzár Ferencz	2	2	3	1	4	3	3	3	3	2	—	—	1	—
25. Schwarz Imre, izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	—	—
Stefkovics Andor, ism.	2	2	3	4	3	3	3	3	3	1	—	3	3	—
Szőke Jenő	1	1	1	2	1	1	2	2	2	1	—	2	1	—
Vass Béla	1	1	3	4	4	3	4	3	3	2	—	—	—	—
Zechmeister Aurél, ism.	2	1	3	1	3	3	3	3	3	2	—	—	2	—

Kimaradtak: Bagi Mihály, ism., Diószeghy Mihály, Farkas József.

Összesen 32.

IV. OSZTÁLY.

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak											Rend kívüli tantárgyak			
	Magaviselet	Vallásstan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Történelem	Természetráajz	Betűszámstan	Rajzoló mértan	Tornázás	Francia nyelv	Rend kívüli tantárgyak			
												Műének	Zene	Gyorsírás	
Bajtay Imre	2	3	3	4	3	3	2	3	3	2	—	2	—	—	
Bálinth Ernő	1	2	1	1	1	1	2	1	1	fm	—	—	—	2	
Bárány Izidor, izr.	2	1	3	2	3	2	2	3	3	3	—	—	—	—	
Bialas Jenő	2	2	3	1	3	3	3	3	3	1	—	2	—	—	
5. Bojniczer Jenő, izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	—	—	1	
Brettschneider Ernő	2	2	3	2	2	2	3	3	2	2	—	—	—	—	
Darányi Ferencz, h. v.	2	2	2	1	2	2	2	3	3	2	1	—	—	2	
Darányi Pál, h. v.	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	1	—	—	2	
Domokos László	2	1	3	3	3	3	3	3	3	2	—	—	—	—	
10. Dömötör László	2	2	2	2	3	2	2	3	3	1	—	—	—	2	
Farkas Imre	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	—	2	—	—	
Forster Frigyes, ism.	2	2	2	1	1	2	3	2	3	1	—	—	—	—	
Füredi Gyula, ism.	1	1	2	3	3	1	2	3	1	1	—	1	—	—	
Gera Aladár	1	2	2	3	3	1	3	3	3	2	—	—	—	—	
15. Harkay József, ö. d.	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	—	2	1	—	
Kamrás József	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1	—	1	—	1	
Keck Sándor	1	2	3	3	3	1	3	3	3	2	—	1	—	—	
Koncz István, ö. d.	1	1	1	3	2	2	1	2	1	3	—	1	—	—	
Kósa József	1	1	1	3	2	1	2	3	3	1	—	1	—	—	
20. Kovács Gábor	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	—	1	—	—	
S. Kovács István	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	—	—	—	—	
Kuczka Péter	1	1	1	1	2	1	2	1	2	1	—	2	—	—	
Labancz Ferencz	2	2	3	3	3	2	3	3	3	3	2	—	—	—	
Marsó József	1	3	3	3	3	3	3	3	3	1	—	—	—	—	
25. Oláh Béla	2	1	3	2	3	1	3	3	3	1	—	—	—	—	
Polló István	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	—	2	—	—	
Ringelsen Ottó	1	3	3	2	3	3	3	3	3	2	—	—	1	—	
Tóth István, ism.	1	1	2	3	2	2	2	3	3	2	—	—	—	2	
Wachlinger János	2	3	3	2	3	4	3	3	3	2	—	—	—	—	
30. Weisz Géza, izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm	1	—	—	—	

Összesen: 30.

V. OSZTÁLY.

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak											Rendkívüli tantárgyak				
	Magaviselet	Vallás tan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög pótl. olv.	Történelem	Természettan	Mennyiség tan	Rajz	Tornázás	Francia nyelv	Műtér	Zene	Gyorsírás
Angyal Vidor	2	1	2	3	4	3	—	3	3	3	—	1	—	2	—	—
Csatári Gusztáv, ism.	2	1	3	1	3	2	—	1	3	2	—	1	—	1	—	—
Dávid Agost, ism.	2	1	3	2	4	—	3	3	3	2	1	2	1	—	—	—
Dávid Alajos, ism.	2	2	3	2	4	—	3	3	3	4	2	1	—	—	—	—
5. Duckesz Miksa, izr.	1	2	1	1	2	3	—	1	2	2	—	2	—	—	—	2
Gyöngyösi Imre	3	3	2	3	3	3	—	3	3	3	—	3	—	2	—	—
Hanusz Zoltán	1	1	2	2	2	2	—	1	2	3	—	2	—	1	—	—
Hévizi József	1	1	2	3	3	4	—	3	3	3	—	—	—	2	—	—
Kientzl Tivadar	1	1	2	2	3	—	2	2	2	3	1	2	—	1	—	—
10. Koreck Frigyes	1	2	2	1	3	3	—	3	3	3	—	2	—	1	—	—
Kovács József, ism.	1	1	3	1	2	2	—	1	1	3	—	1	—	2	—	—
Kún Benjamin	1	1	1	2	2	2	—	1	2	3	—	1	—	1	—	—
Pataki Miklós	2	2	2	3	4	4	—	2	3	3	—	1	—	1	—	—
Pataky Zoltán	2	1	2	3	3	—	2	2	2	3	1	1	—	—	—	2
15. Radu Tivadar, g. kath.	1	1	1	1	3	—	2	1	2	2	1	2	—	1	—	—
Salamon Henrik, ism.	1	1	2	3	3	3	—	1	2	3	—	1	—	2	—	—
Stockinger János	1	1	2	3	3	3	—	2	2	3	—	2	—	—	—	1
G. Szabó János	1	1	2	1	2	1	—	2	2	2	—	2	—	—	—	—
K. Szabó János	1	1	1	2	2	2	—	1	1	2	—	1	—	—	—	—
20. Szaiff Kálmán	3	1	2	2	3	3	—	2	3	3	—	1	—	—	—	—
Szűcs Sándor	1	3	3	3	4	3	—	3	3	4	—	3	—	—	—	—
Tóth Lajos	2	1	2	3	4	3	—	3	3	3	—	3	—	—	—	—

Kimaradtak: Körmendy Imre és Zsigmond Ferencz, ism.

Összesen: 24.

VI. OSZTÁLY.

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak									Rendkívüli tantárgyak				
	Magaviselet	Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Történelem	Természettan	Menyiség	Tornázás	Francia nyelv	Műtér	Zene	Görögírás
Bauer Ármin, izr.	1	3	1	2	3	2	2	3	2	2	—	—	—	1
Berta József, ism.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	—	2	—	—
Bognár János	1	1	1	3	3	2	1	1	3	1	—	—	—	—
Dömötör Lajos	1	2	3	3	3	3	1	3	3	1	—	—	—	—
5. Dunszt Béla	2	3	3	3	4	3	2	3	3	2	—	—	—	3
Fodor Imre	1	1	1	2	1	1	2	2	2	fm	2	—	—	—
Hanover Béla, izr.	1	1	2	2	2	2	2	2	3	1	—	—	—	—
Horpáczky Jenő, izr.	1	2	1	2	2	2	1	2	2	3	1	—	—	—
Kerekes József	2	2	3	3	3	3	2	3	3	2	—	—	—	—
10. Klauber Frigyes, izr.	1	1	1	2	1	1	2	2	3	2	1	—	—	1
Merász Ferencz	1	1	2	2	1	2	1	2	1	1	1	2	—	—
Oláh Gyula	2	3	2	3	2	3	2	3	3	1	2	—	—	—
Ott Gusztáv	2	2	3	1	4	3	3	2	3	2	2	2	—	2
Petyerecz József	1	2	3	3	3	3	2	3	3	2	2	—	—	—
15. Ringeisen Antal	1	1	2	1	3	2	2	2	3	1	—	1	—	1
Tóth Illés	1	2	3	3	2	3	3	1	3	1	—	—	—	1
Tóth Mihály	1	2	2	3	3	3	3	3	3	1	—	—	—	—
Török László, h. v. ö. d.	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1	1	—	—	1
Varga György	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—
20. Weisz Sándor, izr.	1	2	2	3	3	2	2	2	3	3	—	—	—	1
Zsigmond Béla	1	1	3	4	3	3	3	3	3	2	—	—	—	—

Összesen : 21.

VII. OSZTÁLY.

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak										Rendkívüli tantárgyak			
	Magaviselet	Vallás tan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiség tan	Tornázás	Francia nyelv	Műtények	Zene	Gyorsírás
Csukovits Sándor, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm	—	1	—	—
Farkas Kálmán, ö. d.	1	1	2	2	1	2	1	1	2	1	1	—	—	—
Grósz Ferencz, k. r. n. p.	1	2	1	1	2	2	1	1	2	fm	1	1	1	—
Janitschek Lajos	1	2	2	2	3	2	2	2	3	2	—	2	—	—
5. Keresztury József, k. r. n. p.	1	1	1	1	3	1	1	1	2	fm	—	1	—	—
Koncz Mihály	1	1	1	2	1	1	1	2	2	3	1	—	—	—
Kozacsek József	1	1	2	2	2	1	1	1	2	1	—	1	—	—
Kozma Aladár, gör. kel.	1	1	1	3	3	3	1	1	3	fm	—	—	—	—
Krizsán Gyula, k. r. n. p.	1	1	1	1	2	2	1	1	2	fm	—	1	—	—
10. Lendler István	2	3	3	2	3	3	2	3	3	2	—	2	—	—
Lichtenstein Elemér	1	1	1	2	2	1	1	2	2	1	—	1	—	—
Marics Mátyás, k. r. n. p.	1	1	2	2	3	2	2	2	2	fm	—	1	—	—
Nagy Vilmos, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	fm	—	1	1	—
Novák István, k. r. n. p.	1	1	1	1	2	1	1	1	2	fm	—	1	—	—
15. Pál Károly	1	1	2	2	3	2	1	1	3	2	—	2	—	—
Rohoska Lehel, ág. v.	2	3	2	4	4	3	3	3	3	2	—	—	—	—
Szabó István, k. r. n. p.	1	1	1	2	2	2	1	2	2	fm	—	1	1	—
Tarány István, k. r. n. p.	1	1	2	2	2	3	1	1	1	fm	—	1	—	—
Vimmer Imre	2	3	2	2	3	3	3	3	3	3	2	—	—	—
20. Virágh József, ö. d.	1	2	3	3	3	3	1	2	3	2	—	—	—	—
Witz Zoltán, izr.	2	3	3	2	3	3	2	2	3	3	—	—	—	—
Zimay Károly	1	2	2	2	3	3	1	1	1	1	2	—	—	—

Összesen: 22.

VIII. OSZTÁLY.

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak											Rendkívüli tantárgyak			
	Magaviselet	Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiség	Bölcsészet	Tornázás	Francia nyelv	Műt. név	Zene	Gyorsírás
Balogh Ferencz, k. r. n. p.	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	fm	—	1	—	—
Blau Tivadar, izr.	1	1	2	3	3	3	2	2	2	2	2	—	—	—	—
Both Ferencz, k. r. n. p. . .	1	1	1	2	2	2	1	1	2	1	fm	—	1	—	—
Dömötör István	1	1	2	3	3	3	3	3	2	3	2	—	—	—	—
5. Dömötör Sándor	2	1	1	3	3	3	1	1	3	2	2	—	—	—	—
Gácsér Endre, k. r. n. p. . .	1	1	1	2	2	2	1	1	2	1	fm	—	1	1	—
Hay Gyula, izr.	1	1	1	2	2	2	1	2	3	1	2	—	—	—	—
Hencz Ede, k. r. n. p.	1	1	2	2	2	2	1	1	2	2	fm	—	1	—	—
Kalencsik Lajos, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm	—	1	1	—
10. Karch János, k. r. n. p. . .	1	1	3	1	2	2	1	1	2	2	fm	1	1	1	—
Kecskeméti Vilmos, izr. . . .	1	1	1	1	2	2	1	1	3	2	3	—	—	—	—
Kertész Ödön	2	2	3	3	3	3	3	2	3	3	1	—	—	—	—
Keserű Balázs	1	2	2	3	3	3	2	2	3	2	2	—	—	—	—
B. Kiss Ferencz, h. v.	1	1	1	1	3	3	2	1	3	1	2	—	—	—	—
15. Koczka Antal	1	2	3	3	3	3	2	2	3	3	2	—	—	—	—
Kredics Rezső	2	3	4	2	3	3	2	3	3	3	2	—	—	—	—
Lipóczi László	1	1	2	3	3	3	2	1	3	3	2	—	—	—	—
Márki Ferencz, k. r. n. p.	1	1	1	2	2	2	1	1	1	1	fm	—	1	—	—
Papp Dezső, g. k. v.	1	1	1	2	3	2	1	2	3	1	3	—	—	—	—
20. Para Endre, k. r. n. p. . . .	1	1	1	2	2	2	1	1	2	2	fm	—	1	—	—
Petri Leo, k. r. n. p.	1	1	2	1	2	2	1	2	2	2	fm	1	1	1	—
Polónyi Dezső	2	2	3	1	2	2	2	2	2	3	1	—	—	—	—
Porkoláb József, k. r. n. p.	1	1	1	2	2	2	1	1	2	1	fm	—	1	1	—
Rábold Gusztáv, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	fm	—	1	—	—
25. Rádi Lajos	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	—	—	—	—
Rezsek Gyula, k. r. n. p. . . .	1	1	1	2	2	2	1	1	2	1	fm	—	1	—	—
Schäfer Sámuel, izr.	1	1	1	2	2	2	1	1	3	1	2	—	—	—	—
Szabó Ferencz, ism.	1	1	2	3	3	2	1	2	3	1	2	—	—	—	—
Szabó Ignác, k. r. n. p.	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	fm	—	1	1	—
30. Szalai Károly, k. r. n. p. . . .	1	1	2	2	2	2	1	1	1	2	fm	—	1	—	—
Szivy Béla, k. r. n. p.	1	1	1	1	2	2	1	1	2	2	fm	—	1	1	—
Szukup János, k. r. n. p. . . .	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	fm	—	1	—	—
Traub József	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1	2	—	—	—	—
Vezsenyi Béla	1	1	3	3	3	3	3	2	3	3	2	—	—	—	—
35. Viezner Gyula, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm	—	1	1	—

Kimaradtak: Kirchgässner János, k. r. n. p., Vrbni Gyula, k. r. n. p.

Osszesen: 37.

XII.
Statistikai táblázatok.

1. A tanulók általános áttekintése.

Összesen a tanév végén	Vallásra nézve volt							Anyanyelvére nézve volt				Nyelvismeretre nézve				Egészségi állapot		Magaviselet			Fegyelmi esetek száma								
	róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	ag. evang.	ev. reform.	unitárius	izraelita	más vallású	magyar	német	román	olasz	lót	vend-hervát	ruthén	más nyelvű	betegségi eset		hány tanuló kapott			igazgatói	tanárkari	megro- vásban	tanács folytán el- távozott	kizárattott			
																	nem járványos	járványos	meghalt	jó	szabályszerű						kev. szabyszerű	rossz	
																													könnyű
252	216	1	4	1	7	23	218	30	2	—	2	—	2	—	167	—	252	231	17	12	—	169	80	3	—	1	2	—	—

Összesen a tanév végén	A tanulók szülői közt polgári állásra nézve volt											A tanulók illetősége											
	Östermelő		Iparos		Kereskedő és vállalkozó		Tisztviselő			Katona	Más értelmiségi (orvos, ügyvéd, lelkész, tanár, tanító, mérnök, író, művész stb.)	Személyes szolgálatból élő (munkás, napszámos, szolgálta stb.)	Magánzó (nyugdíjas, tőkéjének jövedelméből stb. élő)	helybeli	megyebeli	más megyebeli	fiumei és kertületebeli	horvát-szlavonországi	Ösztöndíjas	Lecské orát nem mulasztott	Igazolatlanul mulasztott		
	önálló	alkalmazott	önálló	alkalmazott	önálló	alkalmazott	nagy kereskedő	kis kereskedő, szatócs stb.	alkalmazott													köztisztviselő (állami, hatósági)	magán és társulati
252	6	47	6	1	41	3	4	11	2	36	14	3	27	36	15	148	33	71	—	—	6	95	7

2. A tanulók részleges áttekintése.

Osztály	Fölvétetett az egész év folyamán					Vizsgálatot tett												Előmenetek eredménye a rendszeres tantárgyakban					Hányan tanultak				Tanítási óra mulasztás					
	haladó	rendes	magán	ismétlő	összesen	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	Mindenből jeles	Mindenből legalább jó	Mindenből legalább elégséges	Egyből elégtelen	Kettőből elégtelen	Többől elégtelen	Francia nyelvet	Műéneket	Zenét	Gyorsírást	Igazolt	Nem igazolt	Összesen
I.	57	46	—	6	52	—	10	12	23	4	2	1	—	—	—	—	—	—	—	5	6	20	5	—	16	—	46	7	—	765	3	768
II.	44	39	—	2	41	—	8	13	16	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	8	22	5	—	2	—	13	6	—	653	—	653
III.	32	26	—	3	39	—	1	8	12	2	4	1	1	—	—	—	—	—	—	5	7	13	2	1	1	2	14	6	3	374	—	374
IV.	30	27	—	3	30	—	1	7	17	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	6	20	2	—	—	4	12	2	7	361	—	361
V.	24	17	—	5	22	—	—	—	—	4	5	4	6	3	—	—	—	—	—	—	2	13	4	3	—	1	13	—	3	228	15	243
VI.	21	20	—	1	21	—	—	—	—	—	2	8	4	5	2	—	—	—	—	1	4	13	3	—	—	9	3	—	8	321	—	321
VII.	22	22	—	—	22	—	—	—	—	—	—	—	2	10	7	1	1	1	—	1	9	11	—	1	—	5	14	3	—	404	4	408
VIII.	37	34	—	1	35	—	—	—	—	—	—	1	4	11	7	9	1	2	—	2	16	16	1	—	—	2	17	8	—	627	1	628
	267	231	—	21	252	—	10	21	45	39	29	16	17	25	26	10	10	2	2	20	58	128	22	5	19	23	132	32	21	3733	23	3756

VIII.

Értesítés a jövő tanévről.

A jövő 1892—93-iki iskolai évre a tanulók fölvétele szeptember 1-ső, 2-ik és 3-ik napján délelőtt 8—12-ig fog történni; augusztus 30. és 31-én délután tartatnak a fölvételi-, javító- és pótló-vizsgálatok. Az iskolai év szeptember 1. napján veszi kezdetét. — Ezen időn túl csak a késedelem alapos okának kimutatása mellett vehető még fel a tanuló; szeptember 8-án túl csak a tankerületi kir. főigazgató és szeptember 15-én túl csak a nmlt. vall.- és közoktatásügyi miniszter adhat engedélyt a fölvételre.

Minthogy az 1883. évi XXX. t. cz. 17. §-a szerint egy-egy osztályban 60 tanulónál több rendszerint nem lehet; intézetünk I. osztályának párhuzamosítása pedig most, mikor az épületnek megtoldása még csak tervben van, helyiség hiányában még lehetetlen: arra kényszerült az intézetet fenntartó egyházközség tanácsa, hogy a jövő iskolai évre az I. osztályba való fölvételt korlátozni fogja az 1886. évi 33,259. sz. a. k. miniszteri rendelet értelmében.

Az erre vonatkozó, 1887. május 15-én 118. sz. a. kelt egyháztanácsi végzés szerint intézetünknel: „az 1892—93. tanévre az I. osztályba elsősorban a helybeli róm. kath. szülők gyermekei, másodsorban a vidéki róm. kath. fiúk veendők fel és csak azután iratkozhatnak más vallású tanulók is a törvény engedte létszámig; az ezen számon fölül jelentkezők pedig föltétlenül elúta sítandók“.

Ezen határozatnak megfelelőleg úgy kellett intézkednünk, hogy a jövő évi beírásokkor az I. osztályra szeptember 1-ső és 2-án csakis helybeli róm. katolikusokat, — szeptember 3-án d. e. vidéki róm. katolikusokat is — és csak szeptember 3-án délután 2 órától 6-ig irunk be más vallású jelentkezőket is, ha ugyan az előzőleg beírottakkal a törvényengedte létszám még be nem telt volna. A törvényes létszámon fölül jelentkezők vallásfelekezetre való tekintet nélkül el fognak utasíttatni.

A többi osztályra jelentkezők beírása nem esik ilyen korlátozás alá.

Az I. osztályba csak oly növendékek vétetnek fel, kik életük 9. évét már betöltötték és vagy nyilvános népiskolától nyert bizonyítványt mutatnak elő arról, hogy a népiskola négy osztályát jó sikerrel végezték, vagy pedig felvételi vizsgálaton igazolják, hogy hasonló mérvű előkészültséggel bírnak.

Felsőbb osztályba csak azon tanuló léphet, ki a megelőző osztályban minden rendes tantárgyból legalább is elégséges osztályzatot nyert.

Azon tanulóknak, ki egy tárgyból kapott elégtelen osztályzatot, az intézet tanártestülete megengedheti, hogy a következő iskolai év kezdetén vizsgálatot tehessen. A ki két tárgyból kapott elégtelen osztályzatot, az csak rendkívüli esetben, a nmlt. vall.- és közoktatásügyi miniszter engedélyével tehet javító-vizsgálatot. A ki kettőnél több tárgyból kapott elégtelen osztályzatot, az javító-vizsgálatra semmi esetben sem bocsáttatik.

Hogy ezen eljárás mind az adminisztrációra, mind a felekre nézve egyszerűsítették, a nmlt. m. k. vall.- és közokt. miniszter úr 1887. évi jún. 30-án kelt 25,873. számú rendeletében a rendelkezése alatt álló középiskolákban a két tárgyból bukott tanulókra nézve a javítóvizsgálati engedély megadásának jogát a tankerületi kir. főigazgatókra ruházta.

Nem adható meg a javító-vizsgálati engedély a két tárgyból bukott tanulóknak: 1) Ha a tanulóknak az erkölcsi magaviseletből „kevésbé szabályszerű“ vagy „rossz“ érdemjegye van. — 2) Ha a latin nyelvből vagy mennyiségtanból érdemelte ki elégtelen tanjegyeinek egyikét.

Azon esetben, ha valamely egy tárgyból bukott tanulóknak az erkölcsi magaviseletből „kevésbé szabályszerű“ vagy „rossz“ osztályzata van, a javító-vizsgálat engedélyezésének semmi körülmények közt sem lehet helye.

A javító- és pótló-vizsgálatot azon tanintézetben kell a tanulóknak letennie, melynél az elégtelen osztályzatot kapta, illetőleg a vizsgálatot elmulasztotta; más tanintézethez csak a nmlt. vallás- és közoktatásügyi miniszter engedélyezheti a vizsgálatot.

A javító-vizsgálatok engedélyezéseért vagy áttételéért a folyamodványok a tankerület nsg. kir. főigazgatóságához czimzendők, 50 kros bélyeggel szabályszerűen ellátandók, az iskolai bizonyítvány hozzájuk melléklendő, a folyamodó tartózkodási helye rájuk irandó s így kellőleg fölszerelve és kiállítva az intézeti igazgatóságnál legkésőbb július 5-ig benyújtandó.

Később érkező, vagy közvetlenül a kir. főigazgatósághoz küldött folyamodványok figyelembe nem vétetnek.

Azon tanulók, a kik bizonyítványuk záradéka szerint javító-vizsgálatot tehetnek, vagy esetleg a javító-vizsgálatra engedélyt nyernek és kellőleg elkészülve csakugyan vizsgálat alá is akarnak állani, ezen elhatározásukat legkésőbb augusztus 20-ig személyesen, vagy egyszerű levélben jelentsék be az igazgatóságnál. — Ugyanezen

napig hasonlóképen levélben jelentkezzenek azon magántanulók is, a kik szeptemberben óhajtanak magánvizsgálatot tenni.

A szeptemberi javító- és pótló érettségi vizsgálatra augusztus 15-ig kötelesek az illetők az igazgatónál levélben jelentkezni és irataikat beadni.

Más intézetbeli tanulók, a fölvételnél iskolai bizonyítványukon kívül kötelesek a bizonyítványt kiállító intézetnek nyomtatott „Értesítő“-jét is bemutatni.

Az intézetnél fölvételre először jelentkezők elengedhetetlenül tartoznak keresztlevelüket, illetőleg születési okmányukat és himlőoltási bizonyítványt is magukkal hozni.

A közegészségügyet rendező 1876. évi XIV. t.-cz. XIII. fejezetének módosításáról szóló 1887. XXII. t.-cz. a védhimlőoltást, mint a közegészség egyik tényezőjét, kötelezőleg rendelve el, különös figyelemmel van az iskolákba járó tanulókra: a 3. §-ban az iskolába belépő gyermekektől az első himlőoltás igazolását, — a 4. és 5. §-ban pedig a 12. életévét elért, iskolába fölvételre jelentkező tanulóktól az újraoltás tanúsítását kívánja meg; a mely utóbbi kötelezettség természetesen az oly tanulókra nézve is fennáll, kik az előbbi tanévben ugyanazon középiskolát látogatták, a melybe újlag fölvételre óhajtanak. — Ezekre vonatkozólag a nmlt. kir. vall. és közokt. miniszter úrnak 1887. évi szeptember 22-én kelt 29,370. számú rendelete elrendeli, hogy az újraoltásra kötelezett s újra be nem oltott tanuló csak ideiglenesen vehető fel.

Fölvételre minden tanuló atyjának, vagy anyjának, vagy gyámjának, illetőleg ezek helyettesítőjének kíséretében jelentkezzenek az igazgatónál és az osztályfőnöknél.

Vidéki illetőségű szülék, vagy gyámok a fölvételkor kötelesek oly helyettest bemutatni, a kire a házinevelés és felügyelet tekintetéből, valamint az iskola követelése szerint is, a szülékre háramló kötelességeket átruházták. Ebben a tekintetben a körültekintő és lelkiismeretes gondoskodást a szüléknek kiválóan figyelmébe ajánlja az igazgatóság.

Az iskolapénznek és egyéb díjaknak mennyiségéről, a fizetésnek — illetőleg a fizetés alól való mentesség kinyerésének módjáról az igazgatóság ad felvilágosítást.

Szolgáljon még a vidéki szüléknek tájékoztató tudomásul, hogy a városi róm. kath. egyházközség tápintézetet tart fenn, melyben a középiskolai szegény tanulók havonként előre fizetendő 7 frtért reggelivel, ebéddel és vacsorával láttatnak el, szállás nélkül.

Hogy az iskola kitűzött célját, a mely nem egyéb, mint a reábizott ifjút erkölcsi és értelmi érettségre vezetni, legalább emberileg számítva

biztosan elérhesse, semmiféle körülmények között sem nélkülözheti a szüléknek vagy ezek helyettesének lelkes, nem lankadó, sohasem késlekedő közreműködését. Hogy pedig ez a közreműködés célirányos lehessen, a szülői háznak biztosan tájékozva kell lenni az iskola követeléseiről. Ezen okokból a középiskolai rendtartásnak megfelelőleg a tanintézetünkönél érvényben levő rendszabályok egy-egy példányát a szüléknek a beírások alkalmával kezeihez juttatjuk és már előre e helyütt is alkalmat veszünk arra, hogy azokat a rendszabályokat a t. cz. szüléknek gondos figyelmébe ajánljuk. — Különösen kérjük pedig a vidéki szüléket, hogy midőn majd iskolára szánt fiukat elszállásolják, csakis olyan szállásadónak gondjaira bizzák féltett kincsüket, a kik határozott kijelentéssel és ígérettel vállalkoznak arra, hogy az iskolai rendszabályok pontjai szerint a szülék helyetteseire háramló követelményeknek lelkiismeretesen meg akarnak és meg is fognak felelni.

A t. cz. szülék esetleges kérdéseikkel a gymnasiumi ügyet illetőleg forduljanak az igazgatósághoz, ily czímmel: A róm. kath. főgymn. igazgatóságának. Kecskemét; a tápintézetet illetőleg pedig: főt. Hanusz István m. kir. főreáliskolai igazgató úrnak. Kecskemét.

Kelt Kecskeméten, 1892. június 29. napján.

Perger József,
igazgató.

